

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

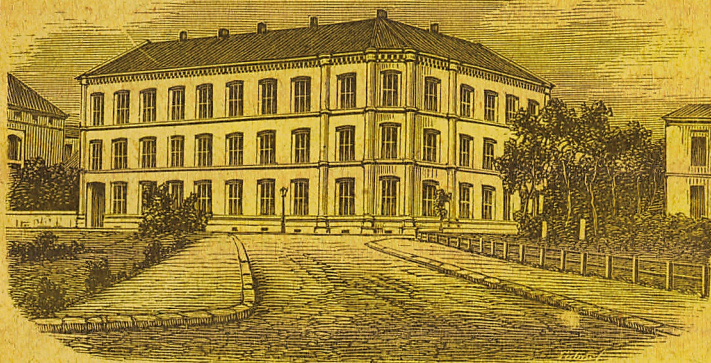
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARS OG VOSS'S SKOLE

AARSBERETNING

1902—1903

AARS OG VOSS'S SKOLE

AARSBERETNING

FOR

1902—1903

KRISTIANIA
GRØNDAHL & SØNS BOGTRYKKERI

1903

Indhold.

1. Lærerpersonalet	3
II. Disciplene	6
III. Fag- og timefordeling	8
I. Forskolen	8 og 14—15
II. Middelskolen	9 og 12—13
III. Gymnasiet	10 og 12—13
IV. Undervisningen	16
V. Afgangseksamener.	20
A. Artium 1903	20
B. Middelskole-eksamen	33
VI. Om skolepenge og fripladse	43
VII. Blandede meddelelser	45
1. Om en forandring i undervisningsplanen	45
2. Om linjevalg i gymnasiet	46
3. Om de nye karakterbetegnelser og deres anvendelse	47
4. Uddrag af skolereglene	59

Skole-efterretninger

for

1902—1903.

Rettelse i forrige årsberetning.

S. 3 staar at frøken V. Otter var ansat ved Kristiania folkeskole, skal være Kristiania kommunale middelskole.

I. Lærerpersonalet.

Ved udgangen af skoleåret 1901—1902 fratraadte realkandidaterne *Andresen* (ansat som adjunkt ved Kristiania borgerskole) og *Nyquist* (ansat som adjunkt i Drammen), cand. mag. *Gløersen* (ansat som adjunkt i Tønsberg), cand. theol. *Frits Hansen*, adjunkt *Gleditsch*, universitets-stipendiat *S. Eitrem*, og cand. mag. *Berger* (de fire sidste af hensyn til videnskabeligt eller litterært arbejde).

Fra det nye skoleaar blev ansat:

Cand. mag. *Christian Lous Lange*, f. $17/9$ 1869, klassisk ex. art. ved Stavanger skole 1887 Udm. godt, ex. philos. 1888 Laud. præ cet., sproglig-historisk lærereksamen 1892—1893 Laud. (gr. III 1.7, gr. IV 1.9). Lærer ved fru *Nielsens* skole 1890—1900, ved *Otto Anderssens* skole 1892—1894, ved *Olaf Bergs* skole fra 1894, midlertidig ansat ved *Aars og Voss's* skole 1898—1899. Studie-ophold i England 1891 og 1902, i Frankrige 1895 og 1902. Fra 1900 sekretær i stortingets Nobel-komité.

Cand. mag. *Lucie Julie Voss*, f. $31/5$ 1873, realartium ved *Aars og Voss's* skole 1892 Udm. godt, ex. philos. 1893 Laud. præ cet., sproglig-historisk lærereksamen 1897—1899 Laud. (gr. II 1.8, gr. IV 1.9). Har vikarieret ved *Nes* middelskole (Romerike) og undervist ved forberedelseskurserne for den kommunale middelskole i Kristiania. Har studeret ca. 10 maaneder i Tyskland og ca. 7 maaneder i Frankrige, og deltaget i et sommerkursus i Cambridge.

Sekondløjtnant og realstuderende *Birger Jacobsen*, f. $23/5$ 1879. Vikarierte i skoleåret 1899—1900 ved *Namsos*

og 1900—1901 ved Hønefoss kommunale høiere almenskole, 1901—1902 ved Aars og Voss's skole.

Cand. real. Schjelderup, som i det foregaaende aar bare havde undervist 6 timer ugentlig (matematik i 3 R. G. a.), overtog nu fuld post (med 30 timer ugentlig).

Det faste lærerpersonale har altsaa bestaaet af følgende:

Bestyrerne:

1. Aars, J., cand. mag., f. 1837, } skolens bestyrere siden
2. Voss, P., cand. mag., f. 1837, } dens oprettelse i 1863.
3. Hofgaard, S. W., cand. mag., f. 1843, lærer ved skolen
fra 1864, bestyrer fra 1880.

Inspektør:

4. Johannesen, Ole, cand. philos., f. 1846, lærer ved skolen
fra januar 1875, inspektør fra 1881.
5. Bretteville Jensen, S., cand. theol., f. 1869, lærer ved
skolen fra 1893, inspektør fra 1901.

De øvrige lærere:

6. Schjøth, H., cand. mag., overlærer, f. 1844, fra august
1867.
7. Thorsen, E., seminarist, f. 1845, fra august 1873.
8. Spjeldnæs, N., seminarist, f. 1841, fra august 1878.
9. Clausen, Peter, turnlærer, f. 1836, fra august 1883.
10. Arnesen, Haakon, prest, f. 1863, fra august 1888.
11. Buch, N., cand. mag., f. 1860, } fra august
12. Holck, K. K., cand. mag., f. 1863, } 1890
13. Aars, Kr. Birch-Reichenwald, dr. philos., }
universitets-stipendiat, f. 1868, }
14. Engstrøm, V., stud. real., f. 1865, } fra august
15. Knap, C., cand. mag., f. 1867, } 1892.
16. Skatvedt, O. J., seminarist, f. 1869, }
17. Haffner, E., cand. real., f. 1869, fra august 1893,
18. Sandberg, E., cand. theol., f. 1854, } fra august
19. Staver, H., seminarist, f. 1871, } 1895.

20. Hartmann, Johan, cand. real., f. 1868,	}	fra august 1896.
21. Midsem, A., cand. mag., f. 1867,		
22. Eitrem, H., cand. mag., f. 1871,		
23. Fabritius, Reidar, kaptein, f. 1870, fra august 1897.		
24. Lundgreen, H., cand. mag., f. 1867, fra august 1898.		
25. Drougge, C. A., cand. theol., f. 1870,	}	fra august 1900.
26. Harbitz, Georg, cand. mag., f. 1868,		
27. Bugge, F., cand. philos., f. 1866,	}	fra august 1901.
28. Schjelderup, O., cand. real., f. 1862,		
29. Jacobsen, Birger, stud. real., f. 1879,	}	fra august 1902.
30. Lange, Chr. L., cand. mag., f. 1869,		

Lærerinder:

31. Frøken Holstad, Agnes, f. 1842, fra august 1875.
 32. » Aars, Sigrid, f. 1870, fra april 1892.
 33. Fru Blehr, Rosa, f. 1858, fra august 1895.
 34. Frøken Horn, Anna, f. 1869, fra januar 1898.
 35. » Bjørklund, Helga, f. 1871, fra august 1898.
 36. » Bødtker, Agnes, f. 1878, } fra august 1901.
 37. » Hansen, Dagny, f. 1878, }
 38. » Voss, Lucie, cand. mag., f. 1873, fra august 1902.

Midlertidige ansættelser har følgende havt:

Cand. mag. Overwien (siden 1898), cand. phil. Trøan (siden 1899), stud. real. Bonsaksen, cand. theol. Messel, og fra januar cand. real. Yderstad.

Vikariater:

I oktober og november var pastor Arnesen i udlandet; hans undervisning blev besørget af presterne Gleditsch og Lexow-Bræk og cand. theol. Aartun. For kaptein Fabritius vikarierte i maj og juni kaptein O. T. Klingenberg. Vikariater i sygdomstilfælde o. l. blev besørget af stud. philol. Selmer, cand. mag. Sommerfeldt, fru H. Hjelm, og for resten ved fordeling af timerne mellem de øvrige lærere eller lærerinder.

II. Disciplene.

A. Disciplenes antal i september og april maaned.

		September 1903.	April 1903.
Forskolen:	kl. 1 (a. b.)	43	45
	» 2 (a. b.)	55	57
	» 3 (a. b.)	53	50
	» 4 (a. b.)	59	56
	» 5 (a. b. c.)	63	66
Middelskolen:	» 1 (a. b.)	52	49
	» 2 (a. b.)	51	51
	» 3 (a. b.)	41	43
	» 4 (a. b.)	44	41
Gymnasiet:	» 1 (a. b.)	39	40
	» 2 R. G. (a. b.)	32	24
	» 2 H. G. & L. G. 31 ¹⁾	. . . . .	34
	» 3 R. G. (a. b.)	43	44
	» 3 H. G. & I. G. 25 ²⁾	. . . . .	25
		631	625

B. Disciplenes gjennemsnittsalder i de forskjellige klasser ved begyndelsen af skoleaaret:

Forskolen:	kl. 1 (normalalder 6 aar)	6 ⁶ / ₁₂
	» 2 (— 7 »)	7 ⁶ / ₁₂
	» 3 (— 8 »)	8 ⁶ / ₁₂
	» 4 (— 9 »)	9 ¹⁰ / ₁₂
	» 5 (— 10 »)	10 ⁸ / ₁₂

¹⁾ Deraf 28 paa den sproglig-historiske linje med latin, 3 do. uden latin. Begge linjer har havt undervisning sammen i fællesfagene.

²⁾ Deraf 22 med, 3 uden latin. Begge linjer har havt undervisning sammen i fællesfagene.

Middelskolen:	kl. 1 (normalalder	11 aar)	$11^{8/12}$
	» 2 (—	12 »)	$12^{7/12}$
	» 3 (—	13 »)	$13^{9/12}$
	» 4 (—	14 »)	$14^{11/12}$
Gymnasiet:	» 1 (—	15 »)	$15^{11/12}$
	» 2 (—	16 »)	$16^{11/12}$
	» 3 (—	17 »)	$18^{5/12}$

C. Disciplenes fordeling efter hjemstavn:

Fra Kristiania	531
» andre byer	20
» landdistrikterne	80
	<hr/>
	Tilsammen 631

III. Fag og timefordeling.

I. Forskolen.

Klasser:	I	II	III	IV ¹⁾	V ²⁾
Religion	3	3	3	3	3
Norsk	10	9	8	8	7
Historie			3	2	2
Geografi		3	2	2	2
Naturhistorie				1	2
Regning	6	5	4	4	4
Tegning	1	1	1	1	2
Skrivning	4	3	3	3	2
Gymnastik.				3	3
Sløid					2
Sang				1	1
Sum	24	24	24	28	30

¹⁾ Fra 1903—1904 norsk 9 t., historie 3 t., tilsammen 30 t.

²⁾ Fra 1903—1904 religion 2 t., norsk 6 t., tegning 1 t., tysk 4 t., tilsammen 31 timer. Se herom nedenfor s. 44—45.

II. Middelskolen.

Klasser:	I	II	III	IV
Religion	2	2	2	1
Norsk ¹⁾	5	4	3	4
Tysk ²⁾	6	5	6	5
Engelsk ²⁾		5	5	5
Historie	3	2	3	3
Geografi	2	2	2	2
Naturkundskab	3	2	2	3
Regning og matematik.	5	5	5	5
Tegning	2	2	2	2
Skrivning ¹⁾	2	1		
Gymnastik	3	3	3	4
Sløid	2	2	2	2
Sang	1	1	1	
Sum	36	36	36	36

¹⁾ Efter den officielle plan har *norsk* baade i 3dje og 4de klasse 4 timer ugentlig, men af disse anvendes hver anden uge den ene til *skrivning*; her i skolen har 3 M. og 4 M. »hjemmeskrivning«, i regelen hver uge; arbejderne korrigeres og bedømmes paa skolen.

²⁾ I 2 M. anvendes i den første maaned af skoleaaret ogsaa de 5 engelsk-timer til *tysk*. — Efter den officielle plan har *tysk* 5 timer ogsaa i 3 M.

III. Gymnasiet.

Klasser: ¹⁾	1 G.	² R. G.	³ R. G.	² H. G.	³ H. G.	² L. G.	³ L. G.
	Religion	1	1	2	1	2	1
Norsk	4	5	4	6	5	5	4
Tysk	3	3	3 ²⁾	3	3 ²⁾	3	3 ²⁾
Engelsk	4	2	2	7	7	2	2
Fransk	4	2	2	4	3	5	
Latin						7	11
Historie	3	3	3	5	5	3	3
Geografi	1	1	2	1	2	1	2
Naturfag	4	5	5	1	1	1	1
Matematik	5 ³⁾	6	6	2	2	2	2
Tegning	2	2	1				
Sum	31	30	30	30	30	30	30

Hertil kommer gymnastik i alle tre klasser, sang i de to overste.

¹⁾ Reallinjen betegnes her ved **R. G.**, den sproglig-historiske linje uden latin ved **H. G.**, den sproglig-historiske linje med latin ved **L. G.**; gymnasiets 1ste klasse betegnes ved **1 G.**

²⁾ Fra 1903—1904 4 timer.

³⁾ Efter den officielle plan 4.

Omstaaende tabeller viser hvorledes fagene i de forskjellige klasser har været fordelt mellem lærerne. Det ved hver lærers navn tilføiede tal betegner fagets ugentlige timetal i klassen; herved er dog at merke at skole-»timerne« er kortere end virkelige timer: den længste daglige skoletid er $5\frac{1}{3}$ time; 1ste læse-time udgjør 50 minutter, de øvrige hver $\frac{3}{4}$ time, og i det hele anvendes $\frac{3}{4}$ time til friminuter mellem timerne.

A. Gymnasierne

	Religion.	Norsk.	Tysk.	Engelsk.	Fransk.	Latin.	Historie.
3 R. G. a.	Arnesen 2	Hofgaard 4	Midsem 3	Holck 2	Eitrem 2		Schjøth 3
3 R. G. b.	Jensen 2	Hofgaard 4	Midsem 3	Knap 2	Knap 2		Lange 3
3 H. G.	Jensen 2	Kr. Aars 4 + 1	Midsem 3	Knap 4 + 2	Lundgreen 3	J. Aars 9 Knap 2	Lundgreen 3 + 2
3 L. G.							
2 R. G. a.	Jensen 1	Jensen 5	Trøan 3	Holck 2	Holck 2		Lundgreen 3
2 R. G. b.	Jensen 1	Jensen 4 ¹⁾	Midsem 3	Eitrem 2 + 4	Lundgreen 2 + 2		Lundgreen 3 + 2
2 H. G.							
2 L. G.	Arnesen 1	Knap 5	Voss 3	Holck 2	Lundgreen 5	Trøan 7	Schjøth 3
1 G. a.	Arnesen 1	Jensen 4	Voss 3	Knap 4	Knap 4		Kr. Aars
1 G. b.		Eitrem 4	Voss 3	Eitrem 4	Harbitz 4		
4 M. a.	Jensen 1	Drougge 4	Midsem 5	Harbitz 5			Drougge
4 M. b.	Jensen 1	Hofgaard 4	Hofgaard 5	Knap 5			Harbitz 3
3 M. a.	Jensen 2	Arnesen 3	Midsem 6	Overwien 5			Arnesen
3 M. b.	Drougge 2	Drougge 3	Frk. Voss 6	Eitrem 5			Harbitz
2 M. a.	Drougge 2	Drougge 3 Frk. Voss 1 ²⁾	Frk. Voss 5	Lundgreen 5			Harbitz
2 M. b.	Jensen 2	Eitrem 3 Trøan 1 ²⁾	Trøan 5	Eitrem 5			Harbitz
1 M. a.	Arnesen 2	Messel 4 Trøan 1 ²⁾	Trøan 6				Drougge
1 M. b.	Skatvedt 2	Frk. Horn 4 Frk. Voss 1 ²⁾	Frk. Voss 6				Harbitz

¹⁾ 2 H. G. desuden 1 time til klassisk litteratur i oversættelse (Hofgaard).

²⁾ Norsk grammatik var i dette skoleaar lagt til tysk-læreren.

g middelskolen.

Geografi.	Naturfag.	Matematik og regning.	Tegning.	Skrivning.	Sløid.	Gymnastik.	Sang.
Hartmann 2	Schjelderup 5	Johannesen 6	Bugge 1			Fabritius 4	Buch 1
Haffner 2	Schjelderup 5	Johannesen 6	Bugge 1				
Hartmann 2	Engstrøm 1	Schjelderup 2					
Engstrøm 1	Schjelderup 5	Johannesen 6	Bugge 2			Fabritius 4	Buch 1
Haffner 1	Schjelderup 4	Schjelderup 6	Bugge 2				
Haffner 1	Engstrøm 1	Schjelderup 2					
Haffner 1	Schjelderup 1						
Haffner 1	Engstrøm 4	Schjelderup 5	Bugge 2			Fabritius 4	
Haffner 1	Engstrøm 4	Johannesen 5	Spjeldnæs 2	Thorsen ³⁾		Fabritius 4	
Harbitz 2	Engstrøm 3	Engstrøm 5	Spjeldnæs 2		Staver 2	Fabritius 4	
Jacobsen 2	Jacobsen 3	Jacobsen 5	Spjeldnæs 2		Skatvedt 2	Fabritius 3	Buch 1
Hartmann 2	Jacobsen 2	Hartmann 5	Spjeldnæs 2		Staver 2		
Harbitz 2	Jacobsen 2	Jacobsen 5	Spjeldnæs 2		Skatvedt 2		
Haffner 2	Bonsaksen 2	Haffner 5	Spjeldnæs 2	Skatvedt 1	Staver 2	Fabritius 3	Buch 1
Harbitz 2	Hartmann 2	Hartmann 5	Spjeldnæs 2	Skatvedt 1	Staver 2		
Hartmann 2	Engstrøm 3	Hartmann 5	Spjeldnæs 2	Skatvedt 2	Staver 2	Fabritius 3	Buch 1
Harbitz 2	Engstrøm 3	Hartmann 5	Spjeldnæs 2	Skatvedt 2	Staver 2		

³⁾ Korrektur af hjemme-arbejder, i regelen hver uge.

B. For

	Religion.	Norsk.	Historie.	Geografi.	Natur- historie.
5 F. a.	Skatvedt 3	A. Horn 7	Sandberg 2	Spjeldnæs 2	Bonsaksen 2
5 F. b.	Skatvedt 3	A. Horn 7	Overwien 2	Jacobsen 2	Staver 2
5 F. c.	A. Holstad 3	A. Horn 7	Drougge 2	Drougge 2	Engstrøm 2
4 F. a.	Drougge 3	Staver 8	Sandberg 2	Overwien 2	Horn 1
4 F. b.	Drougge 5	Skatvedt 8	Overwien 2	Overwien 2	Jacobsen 1
3 F. a.	A. Holstad 3	A. Holstad 8	A. Holstad 3	A. Holstad 2	
3 F. b.	D. Hansen 3	D. Hansen 8	D. Hansen 3	D. Hansen 2	
2 F. a.	S. Aars 3	S. Aars 9		S. Aars 3	
2 F. b.	A. Bødtker 3	A. Bødtker 9		A. Bødtker 3	
1 F. a.	H. Bjørklund 3	H. Bjørklund 10			
1 F. b.	R. Blehr 3	R. Blehr 10			

kolen.

Regning.	Tegning.	Skrivning.	Støld.	Gymnastik.	Sang.
Jacobsen 4	Spjeldnæs 2	Skatvedt 2	Staver 2	} Fabritius 3	} Buch 1
Staver 4	Spjeldnæs 2	Skatvedt 2	Staver 2		
Engstrøm 4	Spjeldnæs 2	Skatvedt 2	Skatvedt 2		} Buch 1
Staver 4	A. Horn 1	H. Bjørklund 3		} Clausen 3	} Buch 1
Jacobsen 4	Spjeldnæs 1	R. Blehr 3			
A. Holstad 4	A. Holstad 1	A. Holstad 3			
D. Hansen 4	D. Hansen 1	D. Hansen 3			
S. Aars 5	S. Aars 1	S. Aars 3			
A. Bødtker 5	A. Bødtker 1	A. Bødtker 3			
H. Bjørklund 6	H. Bjørklund 1	H. Bjørklund 4			
R. Blehr 6	R. Blehr.	R. Blehr 4			

IV. Undervisningen.

Om undervisningens ordning og gang henvises for dette aar til den »Undervisningsplan« som blev udgivet i 1902, og som er at faa paa skolens kontor. Den er i alt væsentligt nøiagtig fulgt. Om et par forandringer i forskolens undervisningsplan som vil blive iverksat fra begyndelsen af skoleaaret 1903, se nedenfor s. 44—45.

De **lærebøger** som har været brugt, er følgende:

I religion.

Bretteville Jensen og Svensen, En liden bibelhistorie.
Bretteville Jensen og Svensen, Bibelhistorie for middelskolen.
Luthers katekismus, Bangs udgave.
Klaveness's forklaring.
Paulsen, Kirkehistorie for folkeskolen.
Nissen, Kirkehistorie.
Klaveness, Bibellære.
G. Jensen, Kristenlæren.

I norsk.

Holst og Rogstad. ABC.
Holst, Lette læsestykker for barn.
Nordahl Rolfsen, Norsk læsebog for middelskolen, 1ste og 2den del.
Erichsen og Bretteville Jensen, Norsk læsebog for middelskolen, 1ste og 2den del.
Erichsen og Paulsen, Norsk Læsebog, 3dje del.
Erichsen, Norske læsestykker for middelskolens øverste klasse.
Erichsen, Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del.
Koht, Lesestykke i landsmåle.
Hofgaard, En liden norsk grammatik.
Hofgaard, Tegn ved skriftlig analyse.
Aars, Retskrivningsregler.

Norby, Omrids af litteraturhistorien.

Erichsen, Den danske og norske poesis historie.

Hartvig Lassen, Oversigt over litteraturhistorien.

Hofgaard, Forskjelligt til brug ved norsk-undervisningen.

Pauss og Lassen, Norsk læsebog, 1ste og 2den afdeling af 4de skoletrin.

Nicolaisen, Kommaregler.

I oldnorsk.

Nygaard, Oldnorsk læsebog for begyndere.

Nygaard, Udvalg af den norrøne litteratur.

Nygaard, Oldnorsk grammatik.

Hofgaard, Oversigt over den norrøne litteratur, I.

I tysk.

Knudsen og Otto Kristiansen, Lærebog i tysk for begyndere.

Voss, Deutsches Lesebuch für die Mittelschule.

Voss, Udvalg af tyske forfattere.

Voss, Deutsche Lesestücke für das Gymnasium.

Hofgaard, Kortfattet tysk grammatik.

Otto Kristiansen, Tyske stiløvelser for middelskolen.

I latin.

Schreiner, Kortfattet latinsk grammatik.

Schreiner, Latinske læsestykker.

Lowum, Latinske stilopgaver II.

Gjør og Johanssen, Opgaver til latinske oversættelser.

Schreiner, Latinsk vokabularium.

I engelsk.

Brekke, Lærebog i engelsk for begyndere, 4de og 5te udgave.

Brekke, Ny engelsk læsebog for middelskolen.

Brekke og Western, Udvalg af engelske forfattere for gymnasiets 1ste klasse.

—»— Do. for realgymnasiets 2den og 3dje klasse.

—»— Do. for det sproglig-historiske gymnasiums 2den og 3dje klasse.

Løkke, Kortfattet engelsk grammatik, udg. af Western.
Western, Engelske institutioner.

Otto Anderssen, A Short History of English Literature.

Knudsen og Løkke, Engelske præpositioner og synonymmer.

I fransk.

Bødtker og Høst, lærebog i fransk for begyndere.

Bødtker og Høst, franske læsestykker for gymnasiet.

Knudsen, Kortfattet fransk grammatik.

I historie.

S. Petersen, Momenter til Norges historie.

Oskar Kristiansen, Lærebog i historie for folkeskolen.

Ræder, Historisk lærebog for middelskolen.

Ræder, Lærebog i oldtidens historie.

Taranger, Norsk samfundslære I.

Historisk læsning for gymnasiet. Nr. 1—9.

I geografi.

M. Krohg, Schema til geografien.

Reusch, Kortfattet geografi.

Haffner, Geografi for middelskolen.

Haffner, Fysisk geografi.

Steen, Matematisk geografi.

Haffner, Økonomisk geografi.

I naturkundskab.

Sørensen, Lærebog i zoologi for middelskolen.

Sørensen, Lærebog i botanik for middelskolen.

Sørensen, Norsk flora.

Andresen, Lærebog i fysik for middelskolen.

Schiøtz, Fysik.

Knudsen og Falch, Det menneskelige legeme, I og II.

Johannesen og Nicolaysen, Kemi.

Resvoll, Biologi. I. Botanik.

Bonnevie, Biologi. II. Zoologi.

I regning og matematik.

Johannesen, Praktisk regnebog, 1ste—4de hefte.

Johannesen, Aritmetik og algebra for middelskolen.

Johannesen, Blandede opgaver.

Alfsen, Geometri for middelskolen.

Johannesen, Aritmetik og algebra for gymnasiet.

Alfsen, Plan geometri for gymnasiet.

Alfsen, Elementær stereometri for gymnasier og tekniske skoler.

Johannesen, Lærebog i trigonometri for gymnasier og tekniske skoler.

C. M. Guldberg, Elementerne af den analytiske geometri.

Holst, Høiere rækker.

I tegning.

H. Petersen, Tegning for folkeskolen.

H. Petersen, Tegneapparat.

I skrivning.

Thorsen og Wang, Skrivebog.

Thorsen og Wang, Øvelsesbog.

V. Afgangseksamener.

A. Artium 1903.

Opgaverne til de skiftlige prøver og i projektions-tegning var følgende:

Norsk stil.

1. Hvilke egenskaber kan den norske natur antages at have udviklet hos folket?
2. Hvilken betydning har i vore dage kulturfolkenes kolonier for kulturfolkene selv og for den indfødte befolkning?

Tysk gjengivelse.¹⁾

Edelmut einer deutschen Jungfrau.

Im Jahre 1813 erhob sich das deutsche Volk um die Franzosen aus Deutschland zu verjagen. Besonders in Preussen war die Begeisterung gross. Jünglinge verliessen die Schule, Männer ihr Geschäft, alles strömte den Sammelplätzen zu, von wo aus man ins Feld rückte um Blut und Leben für Freiheit und Vaterland hinzugeben. Auch Frauen zeigten sich bereit, die grössten Opfer für das Vaterland darzubringen. Viele gaben ihre Juwelen hin, andere übernahmen es verwundete oder kranke Soldaten zu pflegen.

Zu dieser Zeit fuhren drei vornehme Frauen, in deren Gesellschaft sich Fräulein von Schmettau befand, von ihrem Landgute nach Berlin. Als sie in einem Gasthofe abstiegen, fanden sie auf einer Tafel eine Aufforderung Beiträge für die Verteidiger des Vaterlandes zu thun. Die drei Frauen leerten sogleich ihre Geldbeutel auf einen Teller, und als eine derselben noch die Ringe von ihren Fingern zog und dazu legte, fügte die andere ihre Ohringe dem Gelde bei.

¹⁾ Oplæses to gange af læreren.

Fräulein von Schmettau war arm; dennoch griff sie nach ihrem Beutelchen; es war leer; Ohringe besass sie nicht, und auch die Finger schmückte kein Ring. Sie trat an ein Fenster und kämpfte mit den Thränen; denn geben wollen und nichts haben war ihr eine Qual. Die Frauen wollten sie beruhigen; allein sie sagte, dass sie nie ihre Armut so schmerzlich empfunden habe; sie möchte doch so gern für die Befreiung ihres Vaterlandes ein Scherflein beitragen. Plötzlich rief sie aus: »Ich habe doch etwas«. Schnell schickte sie nach einem Perückenmacher und liess sich ihr schönes, blondes Haar abschneiden. Der Perückenmacher händigte ihr sogleich 10 Mark ein, die sie freudestrahlend den anderen Geschenken beifügte. Der Beamte, welcher die Gaben einsammelte, bekam davon Nachricht, kaufte dem Perückenmacher die Haare wieder ab und liess sie in goldene Ringe fassen. Die That des opferwilligen Mädchens wurde bald bekannt; viele suchten sich in Besitz eines solchen Ringes zu setzen, und in kurzer Zeit hatten sich die 10 Mark vervielfältigt.

Fräulein von Schmettau.

Perückenmacher — Parykmager.

Matematik.

A. For reallinjen.

1.

Undersøg betingelsen for, at ligningssystemet:

$$\begin{aligned} ax + by &= c \\ a_1x + b_1y &= c_1 \end{aligned}$$

tilfredsstillen af ét, flere eller intet sæt værdier af x og y .

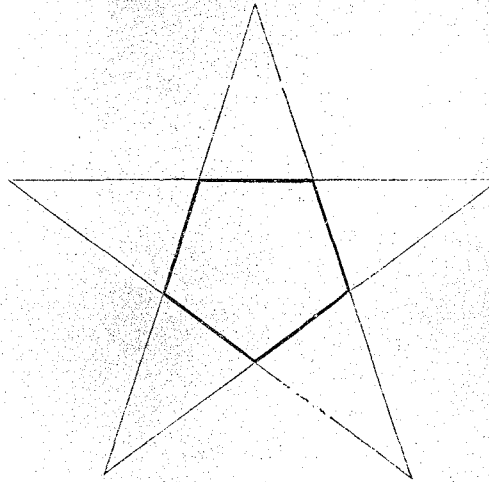
2.

I en regulær femkant med given side (a) forlænges siderne, indtil de skjærer hinanden to og to. Derved opstaar en stjernefigur med 5 spidser. Femkantens side er da ogsaa side i en regulær manglekant, indskrevet i en cirkel med centrum i en af disse spidser. Hvilken manglekant er det?

Hver af de 5 ligebenede trekanten, som paa den maade opstaar udenfor femkanten, bøies op om sin grundlinje, saaledes at deres toppunkter støder sammen i ét punkt. Derved begrænses en regulær femkantet pyramide.

Find kubikindholdet og overfladen af denne pyramide udtrykt ved femkantens side. Trigonometri maa ikke anvendes.

Find tangens til sidefladens bøjningsvinkel med grundfladen.

Alle udtryk skal reduceres mest mulig. Irrationale tal maa ikke erstattes med tilnærmede værdier.

3.

Der er givet en cirkel med centrum i origo og radius lig r samt et punkt $(a, 0)$.

Find det geometriske sted for centret til en cirkel, der berører den givne cirkel og gaar gennem det givne punkt, naar $a > r$.

Hvad bliver det geometriske sted, naar $a \leq r$?

Figur skal konstrueres.

B. For de sproglig-historiske linjer.

1.

Hvad forstaaes ved logaritmen til et tal?

Find grundtallet i det system, hvori logaritmen til 2 er lig $\sqrt{2}$.

Find dernæst logaritmen til 3 i dette system.

2.

Et 70 m. høit fyrtaarn er bygget paa det høieste punkt af en ø, som ligger et stykke fra kysten. Beregn øens høide over havfladen, naar sigtelinjerne fra taarnets fod til et punkt ved kystlinjen danner den første en vinkel paa $62^{\circ} 17',3$ den anden en vinkel paa $38^{\circ} 29',7$ med horisontalplanet.

Det fundne udtryk for den søgte høide, bør gjøres logaritmisk, før man begynder udregningen.

3.

Find kubikindholdet af en konisk kuglesektor, udtrykt ved kugleradien, naar dens hele overflade er lig den halve kugleoverflade.

Projektionstegning.

For reallinjen.

Der er givet en ret linje, som skjærer begge projektionsplaner. Linjens horisontale trace har en afstand af 9 cm. fra grundlinjen. Linjens horisontale projektion danner en vinkel paa 60° med grundlinjen (skjæringspunktet med grundlinjen vælges tilhøre for tracen), og dens vertikale projektion en vinkel paa 45° med grundlinjen. Denne linje er akse i et sekskantet prisme. Det paa aksens lodrette snit gennem prismets sideflader er lodrette paa horisontalplanet.

Prismet skjæres af begge projektionsplaner.

Tegn horisontal- og vertikalprojektionen af den del af prismet, som ligger mellem projektionsplanerne, og udfold sidefladen. Tag til hjælp et profilplan, parallelt med aksens.

Fysik.

For reallinjen.

1.

Hvorledes kan man skaffe sig et rent solspektrum?

Fortæl om det fuldstændige solspektrum og om, hvorledes dets forskellige dele paavises.

2.

Et legeme, hvis vægt er 50 kg., og som kan bevæge sig i et horisontalt plan, paavirkes af to horisontale kræfter paa 3 kgr. og 5 kgr., som danner en vinkel paa 60° med hinanden.

I 10 sekunder bevæger legemet sig under disse kræfters paavirkning fra udgangspunktet A til et punkt B.

Fra nu af virker hver af de to kræfter med den 3dobbelte styrke, og legemet bevæger sig i de paafølgende 5 sekunder fra punktet B til et punkt C.

Find veilængden AC, naar friktionskoefficienten er $\frac{1}{50}$, og tyngdens acceleration er 9,82 meter.

3.

En terning af jern veier p kgr. Dens side har samme længde som en given messingstang, naar begge har temperaturen t° .

Hvormeget veier en terning af samme sort jern, naar dens side ved temperaturen t_1° har samme længde som den givne messingstang ved den sidstnævnte temperatur?

Jernets lineære udvidelseskoefficient er a , messingets β .

I det fundne udtryk indsættes:

$$p = 2650; a = 0,000012; \beta = 0,000019; t = 22; t_1 = 0.$$

Engelsk.

For den sproglig-historiske linje.

Give a short account, from Shakespeare's »Merchant of Venice«, of the reasons of Shylock's hatred against Antonio, his plan of revenge, and how it failed.

Latinsk oversættelse.

(For den sproglig-historiske linje med latin).

M. Atilius Regulus consul exercitu in Africam trajecto Poenos acie vicit et Carthaginem ipsam obsidione pressit. Tum victi Carthaginienses pacem petiverunt. M. Regulus, qui se certam in manu habere victoriam putaret, iniquissimas tulit pacis condiciones legatisque rantibus, ut aequiora imperaret, aut vincendum aut vincentibus parendum esse, respondit. Qua re irritati Poeni omnia prius pati decreverunt, quam eas accipere condiciones, quas nihil aliud nisi civitatis servitatem esse arbitrabantur. Sed de suorum ducum virtute desperantes Xanthippo Lacedaemonio totius exercitus imperium deferunt. Is brevi fortunam belli mutavit; exercitum Romanum fudit fugavitque. Ingens fit caedes Romanorum, Regulus vivus in manus hostium venit. Ex toto exercitu non amplius duo milia hominum incolumes evaserunt. Aliquanto post Carthaginienses Regulum Romam miserunt, ut de pace et, si eam non posset impetrare, de captivis commutandis¹⁾ ageret. Prius tamen iurare coactus est, nisi redditi essent Carthaginiensibus captivi nobiles quidam, se Carthaginem rediturum esse. Is cum Romam venisset, inductus in senatum mandata exposuit, sententiam autem dicere recusavit, quod iureiurando hostium teneretur. Iussus tamen sententiam dicere, reddi captivos negavit esse utile; illos enim adolescentes esse, se iam senem. Captivi igitur Romae retenti sunt, ipse Carthaginem rediit, ubi acerbissimis cruciatibus necatus est.

De mundtlige prøver for skolens elever omfattet efter undervisningsraadets bestemmelse bare de tre fag engelsk, historie, naturkundskab. Hertil kom prøve i gymnastik. For de øvrige fag blev karaktererne givet af vedkommende lærere efter deres kjendskab til elevernes standpunkt. De af undervisningsraadet opnævnte censorer ved denne skole var følgende:

---

¹⁾ commutare udveksle.

I engelsk adjunkterne Gleditsch og Wesenberg, i historie overlærer J. Raabe og Østbye, i naturkundskab adjunkt L. Larsen, og i gymnastik kaptein Klingenberg.

Til artium fremstillet sig

paa reallinjen :	skolens elever	privatister
	37 (3 strøg)	10 (6 strøg)

» **de sproglig-historiske linjer**:

uden latin:	3	1 (strøg)
med latin:	19 (1 strøg)	4 (1 strøg)

Af de 15 »privatister« havde 8 været elever af skolen; af disse 8 strøg 5.

De anmeldte elever som bestod eksamen, var følgende:

Paa reallinjen.

1. Baggerud, Arne, f. $12/4$ 1884, søn af afd. agent Kr. Baggerud, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
2. Bang, Arne Wedel, f. $19/7$ 1885, søn af doktor J. S. Bang, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
3. Bentzen, Fredrik Nicolai, f. $14/1$ 1885, søn af stadsfysikus Bentzen, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
4. Blom, Nils Magnus Bugge, f. $30/12$ 1884, søn af høiesteretsassessor Blom, Kristiania. Discipel af skolen i 8 aar.
5. Brun, Viggo, f. $13/10$ 1885, søn af afd. artillerikaptein S. Brun, Drøbak. Discipel af skolen i 3 aar.
6. Finckenhagen, Christian, f. $18/2$ 1885, søn af konsul Chr. Finckenhagen, Hammerfest, Discipel af skolen i 3 aar.
7. Fleischer, August Konow, f. $26/1$ 1884, søn af Gartner F., Drøbak. Discipel af skolen i 3 aar.
8. Gjems, Ole Reidar, f. $18/1$ 1885, søn af proprietær A. Gjems, Kongsvinger, Discipel af skolen i 3 aar.
9. Godal, Arne, f. $24/1$ 1885, søn af pastor Godal, Vestre Aker. Discipel af skolen i 9 aar.
10. Graarud, Gunnar, f. $1/6$ 1886, søn af doktor Graarud, Holmestrand. Discipel af skolen i 3 aar.

11. Gregersen, Thorolf, f. $\frac{8}{11}$ 1885, søn af brugseier Gregersen, Modum. Discipel af skolen i 7 aar.
12. Heide. Gunnar, f. $\frac{25}{1}$ 1885, søn af tandlæge Heide, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
13. Herlofsen, Rolf, f. $\frac{18}{3}$ 1885, søn af dispachør C. Herlofsen, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
14. Heyerdahl, Thorleif, f. $\frac{22}{12}$ 1884, søn af disponent B. Heyerdahl, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
15. Kaas, Carl, f. $\frac{27}{6}$ 1884, søn af tandlæge Kaas, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
16. Kahrs, Thoralf Heiberg, f. $\frac{16}{9}$ 1884, søn af bankrevisor Kahrs, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
17. Kolbenstvedt, Ivar, f. $\frac{8}{1}$ 1885, søn af direktør B. Kolbenstvedt, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
18. Lange, Hans Kløcker, f. $\frac{5}{12}$ 1884, søn af stadsarkitekt Lange, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
19. Lippestad, Rolf, f. $\frac{30}{3}$ 1884, søn af institutbestyrer Lippestad, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
20. Malm, Sverre, f. $\frac{31}{10}$ 1885, søn af veterinærdirektør Malm, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
21. Mohn, Gottlieb Rieber, f. $\frac{11}{9}$ 1885, søn af agent J. Mohn, Kristiania. Discipel af skolen i 7 aar.
22. Nielsen, Sverre, f. $\frac{26}{2}$ 1884, søn af major O. Nielsen, Kristiania. Discipel af skolen i 4 aar.
23. Olafsen, Birger Georg Kloumann, f. $\frac{21}{11}$ 1885, søn af fuldmægtig F. L. E. Olafsen, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
24. Roll-Hansen, Cay, f. $\frac{3}{4}$ 1885, søn af oberstløjtnant Roll-Hansen, Kristiania. Discipel af skolen i 9 aar.
25. Saltnæs, Johan Kristian, f. $\frac{31}{8}$ 1884, søn af afd. tøihus-skriver Saltnæs, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
26. Schlytter, Carsten Henrik, f. $\frac{12}{6}$ 1884, søn af kammerherre C. Schlytter, Kristiania. Discipel af skolen i 8 aar.
27. Schulerud, Trygve, f. $\frac{27}{9}$ 1886, søn af samlagsbestyrer Schulerud, Kongsvinger. Discipel af skolen i 3 aar.
28. Skavlan, Ingar Kielland, f. $\frac{12}{2}$ 1885, søn af afd. professor Skavlan, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.

29. Sundt, Hans, f. $\frac{4}{7}$ 1884, søn af redaktør Sundt, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
30. Thorsen, Erik, f. $\frac{28}{10}$ 1885, søn af sekretær Thorsen, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
31. Thue, Jens, f. $\frac{2}{4}$ 1885, søn af doktor H. J. Thue, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
32. Treider, Oscar Johannes, f. $\frac{20}{2}$ 1884, søn af skolebestyrer Treider, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
33. Utheim, Trygve, f. $\frac{16}{12}$ 1884, søn af købmand B. Utheim, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
34. Weien, Einar, f. $\frac{15}{10}$ 1884, søn af gaardbruger N. Weien, Ringerike. Discipel af skolen i 3 aar.

Paa de sproglig-historiske linjer.

Uden latin:

1. Sivertsen, Laurits Berg, f. $\frac{8}{12}$ 1874, søn af kirkesanger Sivertsen, Dverberg. Discipel af skolen $\frac{1}{2}$ aar.
2. Søraas, Odlaug, f. $\frac{28}{4}$ 1885, datter af afd. skolebestyrer Søraas, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
4. Vangen, Thora Jensine, f. $\frac{11}{4}$ 1884, datter af toldinspektør O. T. Vangen, Bergen. Discipel af skolen i 3 aar.

Med latin:

1. Andersen, Harald, f. $\frac{23}{6}$ 1884, søn af disponent M. Andersen, Vestre Aker. Discipel af skolen i 12 aar.
2. Bye, Hans Thomas Ingvald, f. $\frac{13}{9}$ 1883, søn af afd. bestyrer I. Bye, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
3. Christiansen, Reidar Thoralf, f. $\frac{27}{1}$ 1886, søn af sogneprest Christiansen, Hof i Jarlsberg. Discipel af skolen i 7 aar.
4. Eng, Helga Christine, f. $\frac{31}{5}$ 1875, datter af kirkesanger H. Andersen, Rakkestad. Discipel af skolen i 1 aar.
5. Halvorsen, Arne Thorleif, f. $\frac{7}{2}$ 1885, søn af agent Bernt Halvorsen, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
6. Hennum, Thordis Josepha Haagine Dorothea, f. $\frac{22}{13}$

- 1884, datter af distriktslæge dr. Hennem, Aker. Discipel af skolen i 3 aar.
7. Honne, Jacob Andersen, f. $17/6$ 1884, søn af grosserer Severin Andersen, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
  8. Jæger, Herman, f. $4/1$ 1886, søn af afd. litterat Henrik Jæger, Krisiania. Discipel af skolen i 10 aar.
  9. Keyser, Georg Wilhelm, f. $16/9$ 1884, søn af distriktslæge Keyser, Lyngdal. Discipel af skolen i 11 aar.
  10. Kildal, Reidar, f. $8/2$ 1885, søn af afd. grosserer Wessel Kildal, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
  11. Maartmann, Karin Kristine, f. $29/12$ 1883, datter af købmand R. Maartmann, Stavanger. Discipel af skolen i 3 aar.
  12. Reymert, Martin Luther, f. $10/11$ 1883, søn af afd. skibskaptein J. Reymert, Holmestrand. Discipel af skolen i 3 aar.
  13. Sandberg, Leonard, f. $27/1$ 1885, søn af marinekaptein O. Sandberg, Horten. Discipel af skolen i 12 aar.
  14. Schjøth, Hans Houge, f. $6/9$ 1885, søn af tolddirektør i Kina Chr. F. Schjøth. Discipel af skolen i 3 aar.
  15. Sinding, Carl Christian Bassøe, f. $25/10$ 1884, søn af direktør Sinding, Kristiania. Discipel af skolen i 13 aar.
  16. Skattebøl, Sverre, f. $30/3$ 1883, søn af skifteforvalter Skattebøl, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
  17. Tjersland, Thorleif, f. $1/7$ 1885, søn af grosserer Abraham Tjersland, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
  18. Wang, Ludvig Melchior Eugen, f. $24/9$ 1885, søn af købmand Einar Wang, Holmestrand. Discipel af skolen i 3 aar.

Udfaldet for de enkelte elever var følgende:

A. Paa Reallinjen.

	Norsk stül	Tysk skr.	Matem. skr.	Fysik skr.	Norsk.	Tysk.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturfag.	Matematik.	Gymnastik.	Sum. 1)	Antal fag.	Hovedkarakter 2)
Baggerud	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	28	13	Tf.
Bang	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	27	13	Tf.
Bentzen	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	27	13	Tf.
Blom	Tf.	Ng. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	33	13	M. tf.
Bruun	Tf.	Tf.	S. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Ng. tf.	32	13	M. tf.
Finckenhagen	Tf.	M. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	27	13	Tf.
Fleischer	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	20	13	Ng. tf.
Gjems	Ng. tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	M. tf.	19	13	Ng. tf.
Godal	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	27	13	Tf.
Graarud	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	—	33	12	M. tf.
Gregersen	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	—	36	12	S. tf.
Ileide	M. tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	25	13	Tf.
Herlofsen	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	30	13	Tf.
Heyerdahl	Ng. tf.	Maadl.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	18	13	Ng. tf.
Kaas	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	—	21	12	Tf.
Kahrs	Ng. tf.	Ng. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	29	13	Tf.
Kolbenstvedt	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	36	13	M. tf.
Lange	Tf.	Tf.	S. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	31	13	Tf.
Lippestad	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	30	13	Tf.
Malm	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Ng. tf.	30	13	Tf.
Mohn	Ng. tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	23	13	Tf.
Nielsen	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	25	13	Tf.

C. Paa den sproglig-historiske linje med latin.

	Norsk stil.	Tysk stil.	Matem. skr.	Lat. overs.	Norsk.	Tysk.	Engelsk.	Fransk.	Latin.	Historie.	Geografi.	Naturfag.	Matematik.	Gymnastik.	Sum.	Antal fag.	Hovedkarakter.
Andersen . . .	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	41	14	M. tf.
Bye	Ng. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	—	33	13	M. tf.
Christiansen .	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Ng. tf.	39	14	M. tf.
Eng	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	—	35	13	M. tf.
Halvorsen . . .	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	37	14	M. tf.
Heinum	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	—	29	13	Tf.
Honne	Tf.	Tf.	S. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	36	14	M. tf.
Jæger	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	—	32	13	M. tf.
Keyser	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	33	14	Tf.
Kildal	Tf.	Tf.	Ng. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Tf.	Ng. tf.	30	14	Tf.
Maartmann . .	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	—	27	13	Tf.
Reynert	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	32	14	Tf.
Sandberg	M. tf.	Tf.	S. tf.	S. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	42	14	M. tf.
Schjøth	Ng. tf.	Tf.	S. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Ng. tf.	33	14	Tf.
Sinding	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	25	14	Tf.
Skattebøl . . .	Tf.	Tf.	Ng. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	31	14	Tf.
Tjersland . . .	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	M. tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Tf.	Ng. tf.	Ng. tf.	22	14	Ng. tf.
Wang	Tf.	Ng. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	M. tf.	Tf.	M. tf.	36	14	M. tf.

Privatister (se s. 31, l. 13): Gunderud, Otto Michael, Tf. (25—13), Hermansen, Karl Fredrik Tf. (27—14), Mørch, Sigurd, M. tf. (36—14).

B. Middelskole-eksamen.

1. Fra middelskole-eksamen 1902.

(Fortsættelse fra forrige aarsberetning).

I aarsberetningen for 1901—1902, side 1902, side 127, heder det: »Til middelskole-eksamen fremstilled sig de 43¹⁾ disciple af 4de middelklasse a og b. Af disse har 31 fuldført eksamen; for enkelte af de øvrige er udfaldet endnu ikke endelig afgjort.«

Hermed hænger det saaledes sammen.

Ved censuren over de skriftlige prøver strøg 7 i norsk stil, et paafaldende stort antal. Blandt disse 7 stile var der vistnok nogen hvis forkastelse vi (skolens bestyrere og vedkommende lærere) fandt rimelig; men der var flere af dem som, saavidt vi kunde forstaa, efter den tidligere fulgte maalestok utvilsomt vilde være blit godkjendt, og mindst ett som vi ikke kunde tænke os vilde have faat lavere karakter end »godt«.

Den faldne censur var os saaledes ganske uforstaaelig.

At staa sig til middelskole-eksamen er jo ofte en velfærds-sag for vedkommende. Særlig var det for én af dem som denne gang var strøget (i virkeligheden en af klassens flinkeste elever) af overordentlig stor betydning, saaledes som hans fremtidsplan var lagt.²⁾

Paa samme tid som vi var fuldt opmerksomme paa det betænkelige ved at ville røre ved en engang fastsat censur, trodde vi dog at det i et tilfælde saa ekstraordinært som dette, var vor pligt at gjøre et forsøg paa at faa sagen optaget til fornyet prøvelse. Vi indsendte derfor den 16de juni 1902 en forestilling til kirkedepartementet, ledsaget af de 7 stile. Departementet over-sendte sagen til undervisningsraadet, og fra dette fik vi den 30te oktober s. a. besked om at der var »anstillet undersøgelser med det resultat, at der intet var at foretage fra undervisningsraadets side med hensyn til den faldne censur.«

¹⁾ Feil for 42; der var én som ikke gik op.

²⁾ Hans bestemte lyst var nemlig at komme paa sjøkrigsskolen; men da han allerede var henved 16 aar gammel, maatte dette opgives, naar han ikke kunde faa middelskole-eksamen i 1902.

Med denne afgjørelse maatte vi naturligvis slaa os til ro.

Men vi vil ikke undlade at nævne, at de omhandlede stile — dels alle, dels enkelte af dem — har været forelagt ikke bare for lærere ved denne skole, men ogsaa for andre erfarne skolemænd, i offentlig og i privat stilling, og at alle disse har fundet censuren besynderlig, — muligens dog med undtagelse af én, som nemlig kun har erklæret at han fandt alle stilene lidet tilfredsstillende. (Spørsmålet var imidlertid ikke om meget eller lidet, men — om de var saa lidet tilfredsstillende at de burde rejceres).

Endelig tror vi til belysning af sagen at burde meddele to prøver paa rejcerede stile fra ijr. Vi vælger den som efter vort skøn er den bedste af de omhandlede syv, og en stil af en her ved skolen anmeldt privatist.

I.

Hvordan virkede den lange tørke, og hvordan blev det da regnet kom?

Tørke er i bondens øine ofte ensbetydende med ruin; han synes han ser de af solen brunbrændte enge og agre, og, som følge deraf, intet foder til kreaturene om vinteren, og intet korn til brød, i det hele taget nød og elendighed.

Efterat bonden om vaaren havde saaet, saa han fortrøstningsfuld op mod himlen, og tænkte at nu kom der sikkert regn, saa groden kunde skyde ordentlig vekst. Men den ene dag gik efter den anden, og regnet udeblev; paa himlen fandtes ikke en sky, og solen brandt med forfærdelig magt. Bondens ansigt blev mørkere og mørkere; saa blev der sendt bud til veirkyndige personer, som, som oftest, var gamle koner, som paa sin gift kjendte naar der blev omslag i veiret. Regnet kom imidlertid ikke, og ager og eng begyndte at antage den brungule farve som bonden frygtet; thi den tilkjendegav at det holdt paa at visne. Kravet paa regn blev nu saa sterkt at presten, efter at have endt prækenen, blev staaende paa prækestolen, og opsendte en særskildt bøn til gud om regn, og jeg tror ikke menigheden var inderligere med i nogen bøn, end netop i denne, og udsigterne til regn var nu det selvsagte samtaleemne naar

man mødtes. Men en ulykke kommer sjelden alene; med tørken fulgte vandmangel. En som selv ikke er fra landet, kan vanskelig gjøre sig nogen forestilling om hvor vanskeligt det er for bonden, naar hans brønd tørrer ud. Nu maatte han kjøre vand langveis fra, og kanske betale til for det nu som han har saa daarlig raad, for det er saa tørt. En anden meget stor ulempe ved tørken er skovbranden. Skoven staar knusk tør; hvor lidet skal det saa ikke til for at tænde fyr i den? Man behøver, for eksempel, bare at kaste en glødende fystik fra sig, for at faa skoven til at staa i lys lue. Naar saa regnet tilsidst kom, blev der en endeløs jubel; selskaber og baller blev da holdt; da blev der sunget takkesalmer i kirken. Bonden saa hvorledes den brungule ager og eng, hvor kornet laa langs bakken, igien reise sig og antage sin normale grønne farve; og han saa sin brønd lidt efter lidt fylde, og han gaar med et fornøiet smil paa læberne, for nu behøver han ikke at frygte for at skoven hans skal brænde ned.

For bybefolkningen stiller regn og tørke sig ganske anderledes end for bonden; de lider paa langt nær ikke saa meget under den. Vistnok bliver maden dyrere, og der bliver daarlige tider i landet. Men naar saa det har regnet en stund, er de dog, særlig damerne, egoistiske nok til at ønske »de deilige solskinsdagene«, tilbage igjen, paa hvilke de rigtig kunde faa vist frem sine nye sommertoileter.

II.

Hvordan virkede den lange tørke, og hvordan blev det, da regnet kom?

En lang tørke virker jo i almindelighed til ødelæggelse og nød; men den kan ogsaa virke til det gode. Vi hørt om mange tørker i vor barnelærdom. Der har vi hørt om en tørke, som varede i tre aar, nemlig da Akab var konge over Fødeland. Han var jo en meget ugudeligg mand og dyrkede fremmede guder, derfor maatte Gud sende en straf over ham. Denne straf var en tørke, som varede i tre aar, og mange døde af hunger, da det ikke voksede noget paa marken.

Paa Josefs tid var der ogsaa en tørke; men Josef havde samlet korn i de gode aar, saa han undgik hungeren. Det at tørken kom, og at Josef havde samlet sammen korn, var jo ogsaa grunden til, at han fik se sin gamle fader igjen. Saa denne tørke virkede jo til det gode for Josef.

Vi kan ogsaa have tørke i aandelig henseende, for eksempel i Danmark paa Holbergs tid. Danskerne skammede sig jo ved at tale sit eget sprog, og der var jo nesten ikke en eneste bog som var skrevet paa dansk, enten var den skrevet paa tysk eller fransk. Største delen af befolkningen forstod hverken tysk eller fransk, og følgen var at folket ikke fik nogen oplysninger. Men saa kom Holberg, og da kom ogsaa regnet, han lærte dansken at han fødte til at tale med egen tunge, og da begyndte der at blive liv blandt folket og der fremstod flere digtere blandt dem. Og det varede ikke længe før folket fik større kundskaber og begyndte at faa mere sans for kunst og literatur. Saaledes er det naar der har været tørke i lang tid og det begynder at regne igjen. Da faar alt nyt liv og begynder at bevæge sig og vokse, saa det bliver større. Ude paa de brune marker, begynder det at blive grønt og kornet spirer og bærer frugt, naar regnet kommer.

Disse to arbejder fik samme karakter: 4,5, d. v. s. »rejekt.«

Sammenligner man de to stile i formel henseende, kan der vel ikke være tvil om at den første af dem staar over den anden, navnlig naar man — som man jo maa — betragter antallet af fejl i forhold til stilenes længde.¹⁾ Naar begge stile har faat samme karakter, skulde man altsaa tro, at censorerne har

¹⁾ 43 linjer mod 29. Der er dem som har tænkt sig at naar den første stil blev rejiceret, skulde det komme af den anvendte »tegnætning«. Men dette synes umuligt, da jo det saakaldte »logiske« (eller engelske) princip for brugen af komma ligesaa vel er tilladt som det »grammatiske« (tyske). I den paagjældende stil er det førstnævnte princip gennemført konsekvent, og i det hele taget med en omtanke som viser større modenhed end paa det alderstrin sedvanlig.

I den anden stil, som synes at have villet følge det grammatiske princip, er der 9 fejl mod dette (foruden at der et sted er sat komma hvor meningen synes at kræve punktum eller i det mindste semikolon).

fundet den sidste stil saa meget bedre med hensyn til opfatning af opgavens mening og til tanke-indhold. Men er dette muligt? Det hele er for os en uløselig gaade.

Naar vi har dvælet saa udførlig ved denne sag, saa er det ikke bare for at forklare vor egen optræden i den, men ogsaa i den tanke at det indtrufne muligens kunde bidrage til at fremkalde en foranstaltning fra styrelsens side som vi tror vilde være meget ønskelig. Der er ingen tvil om at den maalestok som lægges paa de norske stile, er meget ujevn, og bedømmelsen i det hele høist forskjellig paa de forskjellige steder i landet. At opnaa en enhed er naturligvis umuligt, aller mest for dette fag; men noget i den retning maatte dog vist kunne udrettes. Der er tidligere af skolernes overstyre udgivet veiledninger ved bedømmelsen af de skriftlige arbejder ved middelskole-eksamen, ledsaget af udarbejdelser for hver karaktergrad, den saakaldte blaa bog af 1877, og dens fortsættelser. Det vil efter vor mening være i høi grad paakrævet nu at faa udarbejdet en lignende veiledning eller instruks for alle de skriftlige fags vedkommende; fordringerne er jo under den nye skoleordning tildels andre end før, og karaktersystemet helt nyt.

2. Middelskole-eksamen 1903.

Eksamenskommissionen for 1ste kreds (Kristiania, Nordstrand, Bestum) bestod af rektor Schreiner (formand), rektor Jespersen, og skolebestyrerne Hofgaard, Pauss, Berle, Otto Anderssen.

Som censorer for de skriftlige prøver ved denne skole blev af undervisningsraadet opnævnt:

Ved den skriftlige prøve:

I norsk stil: skolebestyrerne Fredriksen og Christie.

I tysk skr.: cand. phil Bratt og adjunkt Heyerdahl.

I engelsk skr.: frøken Schjerden og cand. mag. Hertzberg.

I matem. skr.: overlærer A. Larsen og frøken Eggers.

I tegning: reallærer P. M. Petersen og arkitekt Magnus.

I skrivning: lærer O. T. Gran og lærer Strandenaes.

Opgaverne ved de skriftlige prøver var følgende:

Norsk stil.

Fortæl om et uveir.

Tysk stil.

En mand havde laant en bekjendt femti daler, men da han havde en daarlig hukommelse, havde han ganske glemte, hvem der havde faaet pengene. Han ærgrede sig over, at gjælden ikke blev betalt, og talte med sin kone derom. Hun var klog, som de fleste kvinder er, og vidste raad. »Gaa«, sagde hun, »hver morgen (ud) i byen, og naar en ven eller bekjendt ønsker dig god dag, saa skal du svare: »Tak, men jeg vilde heller faa mine penge«. »Det vil jeg gjøre«, sagde manden, og straks den næste morgen begav han sig paa veien. Han mødte mange bekjendte, og alle lo af (über) hans svar, som de holdt for en god spøg, indtil han endelig traf den, som han havde laant de femti daler. »Det er jo en grov fornærmelse«, sagde denne: »jeg vil ikke være den mand skyldig, som kræver mig paa en saadan maade«, og saa gav han ham pengene.

laane	= leihen.
daler	= Taler m.
daarlig	= schlecht.
hukommelse	= Gedächtnis n.
gjæld	= Schuld f.
fornærmelse	= Beleidigung f.
kræve	= mahnen.

Engelsk gjenfortælling.

A Faithful Dog.

A French peasant was riding home one evening, followed by his dog. He had been to town to sell a considerable quantity of corn, and having settled the business he had bought a few presents for his wife and children and put them, with the money, in a bag which he now carried with him, tied to the saddle.

However, after some time the bag slipped out of the rope

that held it, and fell to the ground, without the owner being aware of it.

When the dog saw the bag lying by the wayside he ran after his master and barking and howling tried to inform him that there was somethin wrong. But the peasant did not understand these signs; and then the dog, barking still more furiously, began jumping at the head of the horse and biting its mouth and throat.

The horse got frightened and very nearly threw its rider; whereupon the peasant, who thought the dog must have gone mad, drew out a pistol and fired a shot at him. As he was unable to bear the sight of the wounded beast he then spurred his horse and rode on. »Poor dog«, he thought, »I had rather have lost any sum of money than such a good friend!« But a moment afterwards, when he looked for the bag, he discovered that it was gone. Now he understood what a terrible mistake he had made, and turned his horse round; but neither the dog nor the bag was to be seen.

There were, however, marks of blood on the road and following these he at last reached the spot where the bag had been dropped. There it still lay, with the faithful dog watching beside it.

When he saw his master he feebly wagged his tail. Then he drew a deep sigh, and died.

To slip = at glide.

To howl = at hyle.

Saddle = sadel.

Matematik.

(Fuldstændig prøve).

Formiddag.

I.

A., B. og C. slaar sig sammen om at bygge et hus. De kjøber en tomt for 2450 kr., som A. lægger ud. Derpaa slutter de kontrakt med en bygmester, der paatager sig at opføre huset for 7700 kr., der skal udbetales ham, naar huset er færdigt.

De 3 eiere skal selv købe tømmer, sten og alle andre materialer. 6 måneder efterat tomten er købt, begynder man paa arbeidet; der kjøbes materialer for 5250 kr., og hver af de 3 eiere lægger ud en tredjedel deraf. Opførelsen af huset tager 12 måneder, og bygmesteren faar efter fuldført arbejde de 7700 kr., idet B. og C. lægger ud hver sin halvpert deraf.

6 måneder efterat huset er færdigt, faar de solgt det for 22500 kr. Denne sum skal fordeles mellem de 3 eiere paa følgende maade: Først skal hver have udbetalt den sum, han har lagt ud, tilligemed renter deraf efter 4 pct. p. a. for den tid, som er forløben, siden han lagde ud pengene. Resten af salgssummen skal deles mellem dem i forhold til de af dem udlagte summer. Hvor meget faar hver af dem?

2.

Konstruer en firkant ABCD, hvor $\angle B = 90^\circ$, siden BC = 7,5 cm., diagonalen AC = 12 cm., siden AD = 10 cm., og afstanden fra hjørnet D til diagonalen AC = 9 cm. Siderne AD og CD skal afskjæres med en linje EF (E og F er skjæringspunkterne), som er parallel med AC og 7 cm. lang.

Beregn siden AB (med mindst 2 decimaler) og fladeindholdet af $\triangle ABC$. Beregn endvidere afstanden mellem de parallelle linjer AC og EF og fladeindholdet af trapetset ACFE.

Eftermiddag.

3.

Vandbeholderen paa en vandvogn (til overrisling af gader og veie for at dæmpe støvet) har form af en cylinder, hvis længde er 1,8 m. og grundflades diameter 0,9 m. Hvor mange liter rummer beholderen?

Med denne vandmængde rækker man at overrisle en veilængde af 390 m., naar vognen kjøres med en hastighed af 1,2 m. i sekundet. Hvor mange liter løber der ud af beholderen i hvert sekund?

4.

En handelsmand kjøbte 240 hl. poteter til en vis pris (x kr.) pr. hl, og 400 hl. til en anden pris (y kr.) pr. hl. Omkostnin-

gerne udgjorde baade for det ene og for det andet parti 5 pct. af indkøbssummen. Begge partier kostede ham tilsammen 3150 kr.

Det første parti fik han solgt med $11\frac{1}{9}$ pct. fortjeneste, og det andet med 10 pct. fortjeneste. For begge partier tilsammen fik han 3479 kr.

Hvilken pris betalte han pr. hl. for hvert parti?

De mundtlige prøver for skolens elever omfattet efter undervisningsraadets bestemmelse bare de fire fag religion, tysk, historie, matematik. For de øvrige fag blev karaktererne givet af vedkommende lærere efter deres kjendskab til elevernes standpunkt. De af undervisningsraadet opnævnte censorer for denne skoles elever var følgende:

I religion pastor K. Dahl, i tysk adjunkt Heyerdahl og cand. mag. Eliassen, i historie frøken Fritzner.

Middelskolens øverste klasse havde 40 elever; 1 af disse gik paa grund af sygdom ikke op til eksamen. De øvrige 39, og desuden 1 som var elev af 1ste gymnasieklasse, fremstillet sig til middelskole-eksamen. Af de 40 elever strøg 3 (2 i tysk, 1 i engelsk og matematik); 1 fik ikke hovedkarakter paa grund af indskrænket prøve i matematik, og 2 har paa grund af sygdom endnu ikke fuldført den mundtlige eksamen. For de øvrige var udfaldet følgende (vi meddeler som tidligere kun hovedkaraktererne):

Bøe, Sigurd	Tf. (37 — 16)
Bølling, Alf	Tf. (33 — 15)
Eitzen, Didrik	Tf. (29 — 16)
Elieson, Peter Olaf	Tf. (30 — 16)
Ellefsen, Odd	Tf. (32 — 15)
Eriksen, Eivind	Tf. (34 — 16)
Francke, Wilhelm Herbert	Tf. (39 — 16)
Gornitzka, Trygve	Tf. (34 — 14)
Hammerstad, Olaf Arthur	Tf. (31 — 16)
Hansen, Birger Halfdan	M.tf. (44 — 15)
Holmboe, Fredrik	Tf. (31 — 16)
Hovind, Asbjørn Pedersen	Tf. (39 — 16)

Huseby, Leif	Ng.tf. (26 — 16)
Jacobsen, Gøsta Andreas	Tf. (38 — 16)
Johannesen, Gunnar	Tf. (32 — 15)
Johns, Sverre	Tf. (30 — 16)
Kaas, Hans	Tt. (37 — 15)
Kavlie, Reidar Liegfred	M.tf. (40 — 16)
Knudsen, Aksel Motzfeldt	Tf. (36 — 16)
Lühr, Wilhelm Haneborg	Tf. (33 — 15)
Målm, Ivan Weber	Tf. (35 — 16)
Moe, Johan	M.tf. (42 — 15)
Norbye, Knud	Tf. (35 — 16)
Pauss, Alf	M.tf. (40 — 16)
Rolfsen, Rolf	Tf. (38 — 16)
Rusdal, Torstein	M.tf. (48 — 16)
Schjander Larsen, Fredrik Torstein	M.tf. (40 — 16)
Solberg, Nils	M.tf. (48 — 16)
Storm, Sigurd	M.tf. (42 — 16)
Thorbjørnven, Rolf	Tf. (38 — 16)
Tjersland, Erling	M.tf. (46 — 16)
Vogt, Thorolf	Tf. (39 — 16)
Waldeland, Karl Erik	Tf. (38 — 16)
Wennevold, Harald Wilhelm	M.tf. (41 — 15)

Af *privatister* fremstillet sig til eksamen her ved skolen 34 (næsten alle fra skoler paa landet). Af disse blev 5 rejiceret i det skriftlige, 1 har trukket sig tilbage under den mundtlige eksamen, 3 fik ikke hovedkarakter fordi de tog »indskrænket prøve«, 8 maa underkaste sig fornyet prøve paa grund af »Ikke tilfredsstillende« i enkelte fag. Af de øvrige 17 fik 1 S.tf., 3 M.tf., 10 Tf., 3 Ng.tf.

3 privatister tog tillægsprøve i enkelte fag.

VI. Om skolepenge og fripladse.

— —

Skolepengene beregnes for 10 maaneder af aaret, og betales *forskuudsvis den første læsedag* i maanederne september—juni:

i 1ste klasse af forskolen	5	kr.	maanedlig =	kr.	50	pr.	aar
i 2den do.	10	»	— = »	100	—		
i 3dje do.	15	»	— = »	150	—		
i 4de og 5te	20	»	— = »	200	—		
i middelskolen og gymnasiet	25	»	— = »	250	—		

For den nederste af to brødre fragaar tre tiendedele. Af 3 brødre gaar den nederste frit, de to andre betaler helt ud. Af 4 brødre gaar den næst nederste frit, og for den nederste fragaar tre tiendedele. Yderligere nedsættelser finder ikke sted.

Skolepengene beregnes altid for *hele maaneder*, nemlig fra begyndelsen af den maaned hvori en discipel kommer ind, til slutningen af den maaned hvori han gaar ud. Naar en discipel indmeldes til et nyt skoleaars begyndelse, betaler han skolepenge fra 1ste september.

Naar en discipel skal forlade skolen, maa udmeldelse ske to maaneder forud. I ethvert fald er han forpligtet til at betale skolepenge for to maaneder foruden den hvori udmeldelsen finder sted. *Enhver discipel som er anmeldt til afgangseksamen, betaler skolepenge til 30te juni.*

For adgang til artium betales *inden den skriftlige prøves begyndelse* kr. 40, og for adgang til middelskole-eksamen kr. 20.

Ved overenskomst mellem de høiere skoler her i byen, offentlige og private, er det bestemt at en elev som skylder skolepenge for 3 maaneder, ikke mere kan faa adgang til skolen, undtagen under ganske særegne omstændigheder, og at en elev som gaar ud af en skole, ikke optages i en anden uden vidnesbyrd om at det økonomiske mellemværende er i orden.

Fripladse eller nedsættelse af skolepengene tilstaaes i regelen kun saadanne som i længere tid har været disciple af skolen, og hvis forsørgere enten er døde eller er kommet i saadan økono-

misk stilling at de ikke længere er istand til at betale fulde skolepenge; end videre kræves at vedkommende discipel har vist god opførsel og gjort god fremgang i skolen. Under den nuværende sterke konkurrence om friplads maa det overhovedet fraraades forældre at indmelde børn i skolen med tanke paa om kortere eller længere tid at opnaa friplads eller nedsættelse af skolepenge. *I forskolen uddeles ikke friplads uden i ganske særegne tilfælde.*

Renterne af **John Heuch's** legat (stiftet af nuværende biskop Heuch og frue den 28de mai 1873, til minde om deres søn John, som var død den 5te april samme aar som elev af skolens 3dje forklasse,) blev den 5te april tildelt *Peter Elieson*, elev af 4. M. Renterne af **Aars og Voss's skoles** legat (stiftet af forhenværende elever af skolen i anledning af dennes 25-aars jubilæum i 1888) blev for dette skoleaar tildelt *Egil Norstraum*, elev af 3. M.

VII. Blandede meddelelser.

I. Om en forandring i undervisningsplanen.

(Tysk indtræder i 5te forklasse).

Af noterne s. 8 sees at man her i skolen har bestemt sig for et par ændringer i fag- og time-ordningen for forskolens 4de og 5te klasse, fra skoleaaret 1903—1904 af.

For 4de klasse bestaar forandringen i at fagene *norsk* og *historie* begge har faat en time mere om ugen. Erfaring havde nemlig vist at dette trængtes, eller ialfald vilde være meget nyttigt. Det lod sig med lethed gjøre, da denne klasse, efter at sløiden var opskudt til 5te klasse, bare havde 28 timer ugentlig.

En større forandring er optagelsen af *tysk* i 5te klasse, med 4 timer ugentlig (1 tages fra hvert af fagene religion, norsk, tegning, og 1 tillagt udover de 30 timer klassen før havde).

Vi skal i korthed gjøre rede for grunden til denne forandring.

Det tør være almindelig erkjendt, at tyskundervisningen for tiden i vor middelskole ikke gir det udbytte den burde. Dengang man i 1896 bestemte sig til i vor høiere skole at opskyde dette fag fra det 5te til det 6te skoleaar, gik man ud fra to forudsætninger: dels antog man at man i *forskolen* skulde blive istand til at naa et stykke længere i modersmaal og regning end før, naar dette skoletrin blev fritaget for enhver undervisning i fremmede sprog, dels forudsatte man at tysken, naar den blev reduceret med 1 aar, inden middelskolen skulde særlig betones fremfor den øvrige sprogundervisning. Begge disse forudsætninger har slaat feil: ved den endelige fastsættelse af middelskolens optagelsesfordringer blev kravene i norsk og regning sat en del *under* det man paa det tilsvarende trin tidligere havde naad, og allerede fra middelskolens andet aar optræder (efter den officielle plan) engelsk-undervisningen med jevnt samme styrke som tysk-undervisningen.

Hertil kommer endnu en anden omstændighed. I den gamle skole var *fransk* et valgfrit fag, og praksis havde her i steden mere og mere udviklet sig derhen at de svagere elever blev fri-

taget for dette fag, og til vederlag i de franske timer fik en forsterket undervisning i de fag som faldt dem særlig vanskelige, mest tysk. Herved lod det sig gjøre at bringe de svagere elever længere frem i dette fag end ellers muligt, og niveauet i klasserne kunde derved i det hele holdes høiere.

Under de forhaandenværende omstændigheder har vi derfor ment at handle i elevernes interesse ved atter at lade tysken begynde i det 5te skoleaar, forskolens 5te klasse. Som pensum for denne klasse fastsættes de første 46 sider af Knudsens og Kristiansens lærebog for begyndere. Det er da videre tanken at denne bog, efter dens oprindelige bestemmelse, skulde kunne gennemgaaes og sikkert tilegnes helt ud i middelskolens 1ste klasse. For elever som optages i vor middelskoles 1ste klasse uden tidligere at have lært tysk, vil der i denne blive sat i gang en særundervisning i dette fag. Men det bedste vil være at de elever udenfra som agter at gennemgaa vor middelskole, indmeldes allerede i forskolens 5te klasse.

2. Om linjevalg i gymnasiet.

Ved opflytning i gymnasiets 2den klasse maa der vælges mellem de tre linjer som gymnasiet her deler sig i, nemlig:

reallinjen (R.),

den sproglig-historiske linje uden latin (H.),

den sproglig-historiske linje med latin (L.).

Forholdet mellem disse linjer er i alle enkeltheder fremstillet i den officielle undervisningsplan, som i uddrag er indtaget i skolens aarsberetning for 1901—1902 s. 66—100 (ogsaa i særtryk).

Til vejledning ved valget meddeles her en kort oversigt over den væsentligste forskjel mellem linjerne:

I R. lægges større vægt paa de matematisk-naturvidenskabelige fag end i H. og L.; foruden hvad der er fælles for alle tre linjer, medtages nemlig her fysik, analytisk geometri, funktionslære, og projektionstegning (deskriptiv geometri).

I H. gaar man betydelig videre end i R. og L. i engelsk og historie, og noget videre i fransk og norsk (navnlig oldnorsk).

I L. læses latin, som ikke forekommer i R. og H.

I religion, tysk, geografi, legemsøvelser, og sang, er der ingen forskjel mellem de tre linjer.

For at faa adgang til en af universitetets embedseksamener (undtagen den bergvidenskabelige) maa de studenter som ikke har taget artium paa L.-linjen, først underkaste sig en præliminær prøve i *latin*; latinstudenterne har kun den for alle fælles prøve i *filosofi*.

For adgang til *krigsskolens artillerilinjer* kræves efter den kongelige proposition af 25de februar 1899 realartium, d. v. s. enten artium paa R.-linjen eller paa en af de andre linjer med tillægsprøve (i matematik og naturfag); til optagelse paa *kavaleri- og infanterilinjerne* gir derimod artium paa hvilken som helst linje adgang, uden nogen tillægsprøve. (Paa ingeniørlinjen optages kun udeksaminerede teknikere).

3. Om de nye karakterbetegnelser og deres anvendelse.

En redegjørelse til forældre og foresatte fra de eksamensberettigede privatskoler i og ved Kristiania.

De nye karakterbetegnelser blev først indført alene for de mundtlige fag og prøverne i færdigheder ved middelskoleeksamensreglementet af 1897; for de skriftlige fag beholdt man dengang de gamle karakterer »for ikke med en gang at bryde med det tilvante«. Ved de sidste reglementer ved aars- og afgangsprøver er de nye betegnelser forordnet for alle skolens eksamener, og nu, med en mindre udvidelse, ogsaa for de skriftlige fag.

De nye betegnelser er følgende:

I. For de skriftlige besvarelser:

Særdeles tilfredsstillende	=	S. tf.
Meget tilfredsstillende	=	M. tf.
Tilfredsstillende	=	Tf.
Nogenlunde tilfredsstillende	=	Ng. tf.
Maadelig	=	Maadelig.
Ikke tilfredsstillende	=	Ik. tf.

II. Ved mundtlig prøve og prøve i færdigheder:

Meget tilfredsstillende	=	M. tf.
Tilfredsstillende	=	Tf.
Nogenlunde tilfredsstillende	=	Ng. tf.
Ikke tilfredsstillende	=	Ik. tf.

Undervisningsraadet har i de bemærkninger hvormed det ledsager sit udkast til reglement for aarsprøver og examen artium, oplyst, at det ikke er ubekjendt med at en karakter som »særdeles tilfredsstillende« har været savnet ved middelskole-eksamen. Naar den udvidelse af karakterskalaen som er bragt i anvendelse ved den skriftlige prøve, dog ikke er udstrakt til at gjælde ved den mundtlige prøve og prøve i færdigheder, hænger dette sammen dermed at karakterer for de mundtlige fag efter den nye ordning for gymnasiets vedkommende regelmæssig skal »blive et udtryk for elevernes standpunkt i de forskellige fag, saaledes som dette er kommet tilsyne under undervisningen«. Naar karaktererne skal bestemmes paa denne maade, anser undervisningsraadet en skala uden »særdeles tilfredsstillende« for den eneste brugelige¹⁾, og i overensstemmelse hermed »nærer man ingen betænkelighed ved at foreslaa den samme række til brug, naar karaktererne skal bestemmes efter mundtlig eksamination. Der sker ialfald ingen skade eller uret ved, at en præstation betegnes som »meget tilfredsstillende«. Dette er et utvetydigt godt vidnesbyrd; og savnet af adgangen til i et ekstraordinært tilfælde at tilkjende en udmerkelse er et mindre onde end det vilde være, om udmerkelse uddeles iflæng«.

Ved den skriftlige prøve stiller det sig noget anderledes: »det, som bedømmes ved den skriftlige prøve, er bestemt afgrænset; der foreligger en skriftlig besvarelse og intet andet; er besvarelsen feilfri og virkelig fremragende med hensyn til indhold og form, saa bør censuren kunne karakterisere den som saadan«.

Om hovedkarakter. Ved de nye betegnelsers anvendelse efter middelskoleeksamens-reglementet af 1897 blev der ikke givet

¹⁾ Det heder i denne forbindelse: »I virkeligheden vil der her meget sjelden være brug for en karakter over »meget tilfredsstillende«, og at give adgang til at bruge en saadan karakter vilde lettelig aabne veien for misbrug«.

nogen hovedkarakter. Undervisningsraadet anfører, at »afskaffelsen af hovedkarakter ved middelskole-eksamen viser sig at have medført et almindelig følt savn«, og det antager ikke at hovedkarakter kan undværes ved examen artium. Ved de nye reglementer kræves hovedkarakter baade ved middelskole-eksamen og examen artium, og der er til brug ved fastsættelse af denne givet de nye betegnelser bestemte talværdier, nemlig følgende:

Særdeles tilfredsstillende (S. tf.)	faar værdien	4
Meget tilfredsstillende (M. tf.)	»	— 3
Tilfredsstillende (Tf.)	»	— 2
Nogenlunde tilfredsstillende (Ng. tf.)	»	— 1
Maadelig	»	— ÷ 2
Ikke tilfredsstillende (Ik. tf.)	»	— ÷ 3

Efter disse talværdier kan en hovedkarakter fastsættes, og efter en række forsøg, hvorved det resultat de nye talværdier kunde give, er prøvet paa tidligere artiumsresultater, er der opstillet bestemte summer, som begrænser de forskellige hovedkarakterer. Herved maatte der naturligvis tages hensyn til at antallet af karakterer baade ved examen artium og ved middelskole-eksamen kan være noget forskjelligt.

Ved *examen artium* er karakterantallet for reallinjen og den sproglig-historiske linje uden latin 13 (4 ved skriftlig prøve, 8 ved mundtlig prøve, 1 for gymnastik), for den sproglig-historiske linje med latin 14 (4 ved skriftlig prøve, 9 ved mundtlig prøve, 1 for gymnastik). For elever som er fritaget for prøve i gymnastik, bliver karakterantallet henholdsvis 12 og 13.

Ved *middelskole-eksamen* er det regelmæssige karakterantal 16 (4 ved skriftlig prøve, 8 ved mundtlig prøve, 4 ved prøve i færdigheder¹⁾). Heraf kan fragaa karakter for religion og karakter for et af færdighedsfagene, og karakterantallet kan saaledes blive 15, eller, om baade religion og et færdighedsfag falder bort for samme elev, 14. Piger er fritaget for prøve i gymnastik, uden at prøve i husstel *behøver* at træde isteden, og om en pige som ikke er undervist i husstel, paa grund af legemlige fejl eller

¹⁾ D. e. i skrivning, tegning, haandgjerning og — for gutter gymnastik, for piger husstel, hvor dette er optaget som fag.

svaghed bliver fritaget for prøve i tegning eller haandgjerning, vil hovedkarakter for hende, om hun ogsaa er fritaget for religion, blive at bestemme af 13 fag. Ellers er det regel, at hovedkarakter ikke tildeles dem som er fritaget for prøve i mere end ett af færdighedsfagene, og heller ikke faar de hovedkarakter som har bestaaet middelskole-eksamen med indskrænket fagkreds.

Hovedkarakter med de nye betegnelser fastsættes efter de vedtagne talværdier saaledes:

Hovedkarakteren bliver:

Særdeles tilfredsstillende naar ingen enkelt karakter er under M. tf. for noget skriftligt fag eller under Tf. for noget mundtligt fag eller færdighed, og naar summen ikke er under:

Ved examen artium.	Ved middelskole-eksamen
42 for 14 fag	48 for 16 fag
39 » 13 »	45 » 15 »
36 » 12 »	42 » 14 »
	39 » 13 »

Meget tilfredsstillende naar ingen karakter er under Ng. tf., og summen ikke er under:

Ved examen artium.	Ved middelskole-eksamen.
35 for 14 fag	40 for 16 fag
32 » 13 »	38 » 15 »
30 » 12 »	35 » 14 »
	33 » 13 »

Tilfredsstillende naar summen ikke er under:

Ved examen artium.	Ved middelskole-eksamen.
24 for 14 fag	28 for 16 fag
22 » 13 »	26 » 15 »
20 » 12 »	24 » 14 »
	22 » 13 »

Nogenlunde tilfredsstillende naar summen ikke er under:

Ved examen artium.	Ved middelskole-eksamen.
16 for 14 fag	20 for 16 fag
15 » 13 »	19 » 15 »
14 » 12 »	17 » 14 »
	16 » 13 »

Efter dette vil en eksaminand som i det skriftlige ikke har nogen karakter under M. tf. og i det mundtlige ikke nogen karakter under Tf., baade ved examen artium og middelskole-eksamen faa hovedkarakter *særdeles tilfredsstillende*, naar han for alle fag i gennemsnit har M. tf. (eller bedre); et (eller flere) Tf. i det mundtlige maa opveies ved et (eller flere) S. tf. i det skriftlige.

En eksaminand som ikke har nogen enkelt karakter under Ng. tf., taaler for at faa hovedkarakter *Meget tilfredsstillende* i gennemsnit:

Ved examen artium		Ved middelskole-eksamen	
med 14 fag	7 M. tf. + 7 Tf.	med 16 fag	8 M. tf. + 8 Tf.
» 13 »	6 M. tf. + 7 Tf.	» 15 »	8 M. tf. + 7 Tf.
» 12 »	6 M. tf. + 6 Tf.	» 14 »	7 M. tf. + 7 Tf.
		» 13 »	7 M. tf. + 6 Tf.

For at faa hovedkarakter *Tilfredsstillende* taaler en eksaminand i gennemsnit baade ved examen artium og ved middelskole-eksamen 4 Ng. tf. + Tf. for de øvrige fag.

For at faa hovedkarakter *Nogenlunde tilfredsstillende* taaler en eksaminand:

Ved examen artium		Ved middelskole-eksamen	
med 14 fag	2 Tf. + 12 Ng. tf.	med 16 fag	4 Tf. + 12 Ng. tf.
» 13 »	2 Tf. + 11 Ng. tf.	» 15 »	4 Tf. + 11 Ng. tf.
» 12 »	2 Tf. + 10 Ng. tf.	» 14 »	3 Tf. + 11 Ng. tf.
		» 13 »	3 Tf. + 10 Ng. tf.

Udtalelse fra undervisningsraadet. Om de nye karakterbetegnelser og deres anvendelse har undervisningsraadet, efterat de nye reglementer var vedtaget, efter departementets anmodning til vejledning for skolerne afgivet en udtalelse, af hvilken uddrag for flere punkters vedkommende her meddeles.

Som grund til indførelsen af de nye betegnelser anføres: »Idet mundtlige prøver skulde kunne erstattes af vidnesbyrd om dygtighed, som nødvendigvis maa afhænge af et totalindtryk, maatte der søges enklere betegnelser for standpunktet«. Betydningen af de ældre karakterbetegnelser var i aarenes løb udvisket, og tallene, som oprindeligt kun betegnede vidnesbyrdenes række-

følge, var blevet det væsentlige. Hermed fulgte den efter undervisningsraadets mening betydeligere ulempe, at man havde søgt at faa stadig flere karakterer, idet der først blev indført halve, saa fjerdedels, endelig tiendedels og hundrededels karakterer i tal. Undervisningsraadet mener, at den større nøagtighed man her ved mente at opnaa, i virkeligheden kun var tilsyneladende, og at man paa denne maade udsatte sig for at hêfte sig for meget ved enkeltheder, saa at totalindtrykket og det væsentlige blev fordunklet.

Forat man ved brugen af de nyere vidnesbyrd, som netop skal betegne totalindtrykket, ikke skal føres paa afveie, gjælder det at fastholde vidnesbyrdenes virkelige betydning og stadig holde sig for øie »at de nye betegnelser og de gamle taludtryk, saaledes som disse sædvanligvis har været brugt, ikke er kommensurable, saa at det skulde lade sig gjøre efter et schema at overføre gamle karakterer til nye eller omvendt«.

De 4 nye karaktergrader ved mundtlige fag og ved færdigheder antages tilstrækkelige til at betegne de forskellige grupper som altid vil findes i en klasse. »Et standpunkt eller en præstation, som omtrent svaret til, hvad erfaring viser, at man pleier at opnaa *under regelmæssigt skolearbejde med gennemsnitsclever, hvis evner og flid hverken er synderlig over eller under det almindelige*, maa skolen efter omstændighederne være tilfreds med; dette bliver da at karakterisere som »tilfredsstillende«. Finder man, at standpunktet eller præstationen *utvilsomt ligger over det gennemsnitlige*, bør dette udtales gennem et anerkjendende tillæg; isaafald benyttes karakteren »Meget tilfredsstillende«. Der som standpunktet eller præstationen *vistnok maa godkjendes*, men dog lider af *væsentlige mangler*, skal dette betegnes med »Nogenlunde tilfredsstillende«. Altsaa ved bedømmelsen saavel af mundtlige og skriftlige fag som af færdigheder vil man først have at overveie, om standpunktet eller præstationen kan *godkjendes eller ikke*. I tilfælde af godkjendelse stiller man sig derpaa det spørgsmaal, om der til godkjendelsen bør knyttes en *anerkjendende* eller *nedsettende* udtalelse. Benegtes begge dele, er karakteren »Tilfredsstillende« dermed givet«.

Ved den skriftlige prøve kommer karaktergraderne S. tf. og Maadelig til.

»S. tf. forbeholdes præstationer, som i indhold og form utvilsomt er fremragende, og som derfor fortjener paa en særegen maade at udmerkes. Det er en karakter, som i de fleste fag vil blive benyttet rent undtagelsesvis og ikke i noget fag kan blive andet end sjelden«.

Med karakteren *Maadelig* kan en eksaminand i visse tilfælde bestaa eksamen. Det heder herom i artiumsreglementet § 17: »En kandidat af reallinjen kan dog ogsaa bestaa den skriftlige prøve med karakteren »Maadelig« for tysk og en kandidat af den sproglig-historiske linje med karakteren »Maadelig« for matematik, forsaavidt en af vedkommendes karakterer for de tre øvrige fag ikke er under Tf.«¹⁾ Og i middelskole-reglementet § 15 heder det: »En eksaminand kan dog bestaa den skriftlige prøve med karakteren *Maadelig* for én af de skriftlige prøver udenfor norsk stil, forsaavidt summen af de tre øvrige karakterers talværdier ikke er mindre end 6«²⁾. Det samme vil være tilfældet for en eksaminand, som tager indskrænket mindelskoleeksamen med ét sprog; summen af de øvrige karakterer maa da ikke være under 4. I de fag, hvor *Maadelig* saaledes ikke er absolut rejicerende, »vil censorerne have at afgjøre, om et arbeide, som ikke kan godkjendes, dog røber saa megen kundskab, at man finder at burde lade spørgsmaalet om rejektion afhænge af, om kandidaten i andre fag har vist saameget større dygtighed«.

Undervisningsraadet fremholder med styrke, at det ved brug af de nye betegnelser er lærerens og censors *skjøn* som skal være det afgjørende. Dette *skjøn* skal paa den ene side været baseret »paa deres erfaring om, hvad man kan og bør kræve, paa den anden side paa den opfatning, de har dannet sig af elevernes standpunkt eller eksamenspræstation *som helhed*«. Man maa ganske vist ogsaa gjøre sig rede for de gode og slette

¹⁾ Han taaler altsaa ved siden af »Maadelig« i det ene fag i de tre andre skriftlige fag 2 Ng. tf. og 1 Tf.

²⁾ Han taaler altsaa ved siden af 1 Maadelig (udenfor norsk stil) i gennemsnit 1 Tf. i de andre fag.

enkeltheder ved standpunkt eller præstationer, men totalindtrykket skal være det væsentlige og afgjørende.

Undervisningsraadet er overbevidst om, »at vanskelighederne ved en skjønsmæssig censur vil vise sig at være langt mindre, end enkelté nu synes at befrygte, og at de nye karakterer, som udelukker kravet paa den finere differentiering, vil gjøre bedømmelsen simplere og sikrere. Men det er absolut nødvendigt — selv nu i overgangstiden — at man ikke lægger veien om de gamle tal og brøker for siden at oversætte dem til de nye karakterer efter visse fastslaaede regler. De gamle karakterer i tiendedele forudsætter en censur baseret først og fremst paa en *detajlbedømmelse af feil*; men en saadan er uforenelig med den fremgangsmaade, som den rigtige benyttelse af de nye karakterer kræver«.

Om de for de nye betegnelser opførte talværdier indskjæpes det at de kun bliver at anvende ved fastsættelsen af hovedkarakter; de er ogsaa i denne anvendelse kun et middel som man i mangel af noget bedre har grebet til for at give eksamensresultatet et samlet udtryk, og der gjøres udtrykkelig opmærksom paa den mislighed at ved beregningen af hovedkarakter alle fag (hvori der ikke er baade skriftlig og mundtlig prøve) faar samme vegt. Der advares sterkt mod at forveksle de opførte talværdier med de gamle talkarakterer. »*De her anvendte cifre hverken skal eller efter sin natur kan bruges som selvstændige betegnelser*«. Derfor er det ogsaa i artiumsreglementet § 38 udtrykkelig forordnet at talbestemmelser ikke maa opføres paa eksamensvidnesbyrdet, og meningen er at dette heller ikke maa ske ved middelskole-eksamen og aarsprøver. Forudsætningen har ogsaa været, at gamle talkarakterer herefter ikke benyttes i karakterbøger eller i det hele i meddelelse til forældre og elever.

Idet undervisningsraadet til slut paany fremholder at de nye karakterbetegnelser ikke er kommensurable med de gamle tal, paavises i sammenhæng hermed at de nye hovedkarakterer ingenlunde i alle tilfælde vil svare til de tilsvarende grader efter de gamle betegnelser: »Ofte vil den, som efter det gamle system vilde faaet Udm. g., nu kun opnaa M. tf., og den, som vilde

faaet Meg. g., nu kun Tf. »Tilfredsstillende« vil som hovedkarakter faa større raaderum end nu Godt. Dette er korrekt, naar man gaar ud fra, at som anført Tilfredsstillende betegner det standpunkt, som gjennemsnitselever, hvis evner og flid hverken er synderlig over eller under det almindelige, naar under regelmæssig skoleundervisning. Men saa vil rigtignok adskillige, som nu passerer med hovedkarakter Godt, herefter ikke faa bedre end Ng. tf.«

I rundskrivelse af 2den april 1903 har departementet sluttet sig til undervisningsraadets udtalelse, og i henhold hertil paalægges det skolerne:

»1) Ved-karaktergivningen at rette sig efter den af undervisningsraadet givne anvisning om karakterbetegnelsernes rette forstaaelse;

2) i alle vidnesbyrd ved aars- og afgangsprøver ikke at opføre nogen talbestemmelse.

Departementet henstiller derhos til de eksamensberettigede skoler:

ikke at benytte de gamle talkarakterer i karakterbøger eller andre meddelelser til forældre eller elever«.

Skolernes stilling til de nye karakterbetegnelser er i det væsentlige bestemt ved denne departementets skrivelse i forbindelse med de tidligere givne reglementer.

I et møde som nylig blev holdt af bestyrerinder og bestyrere ved private middelskoler i Kristiania og nærmeste omegn, blev spørgsmaalet om de nye karakterbetegnelser og deres anvendelse drøftet. Blandt dem som udtalte sig, var der ingen som fuldt ud havde kunnet tilegne sig den opfatning at den nye ordning var et fremskridt, og der faldt fra flere hold udtalelser om at ordningen baade var upaakrævet og lidet hensigtsmæssig, og at der burde været taget mere hensyn til skolernes mening om sagen. Flere vilde helst beholde de gamle talkarakterer i aaret, i protokoller og karakterbøger, idet de foretrak disse i og for sig, og derhos mente at forældrene ikke vilde kunne kontrolere elevernes stilling og fremgang i skolen, naar de derom ikke fik anden besked end den som kunde gives ved de nye betegnelser

uden nogen talbestemmelse. Paa den anden side mindede man om, hvorledes det af undervisningsraadet gjentagende var fremholdt at der var en principiell forskjel mellem det nye og det gamle system. Nu var man nødt til at indføre det nye system ved aars- og afgangsprøver; da vilde det være uheldigt at beholde i aaret det dermed ganske inkommensurable gamle system, og skulde man kunne komme dertil at man af erfaring kunde dømme om det nye systems fortrin eller mangler, maatte man gaa til at gennemføre det helt. Det blev dog ogsaa fra denne side indrømmet at det vilde volde vanskeligheder for bestyrelsens oversigt og forældrenes kontrol, naar der heller ikke i aaret til hovedkarakteren kunde føies en angivelse i tal af de enkelte summer, hvorefter igjen en betegnelse af klassens gennemsnitlige standpunkt kunde fastsættes.

Undertegnede bestyrere og bestyrerinder ved eksamensberettigede private gymnasier og middelskoler i Kristiania og nærmeste omegn, er efter dette blevet enige om, at naar vi fra næste skoleaars begyndelse gaar over til at anvende de nye betegnelser ogsaa i aaret, i protokoller og karakterbøger og i det hele i meddelelser til forældre og elever, da vil vi ved maanedsopgjør give meddelelse om hovedkarakterens sum og tillige en meddelelse om klassens gennemsnitlige standpunkt¹⁾. Vi antager at forældrene, for hvem det nye system endnu vel maa siges at være lidet kjendt, vil foretrække en saadan ordning, og vi haaber at det paa denne maade skal blive muligt for dem fremdeles at følge eleverne under deres arbeide i skolen. Men en nødvendig forudsætning for at dette skal kunne ske, vil det være, at ogsaa forældre og foresatte sætter sig ind i det nye system, saaledes

---

¹⁾ Vil man fastsætte en gennemsnitssum for klassen, maa man være opmærksom paa, at antallet af karakterer kan være forskjelligt for samme classes elever; det vil vistnok være nødvendigt at bringe alle summer under ens benævning ved at hæve summen for dem som har lavere antal karakterer end det sedvanlige, med 1 (eller flere) karakterer svarende til summens gennemsnit. [Summens gennemsnit regnes = 1 hvis elevens hovedkarakter er Ng. tf., = 2 hvis den er Tf., = 3 hvis den er M. tf., og = 4 hvis den er S. tf.]

som det er begrundet og forklaret af rette vedkommende, og som en hjælp hertil har vi ment at denne redegjørelse kunde gjøre nogen nytte.

Juni 1903.

<i>J. Aars.</i>	<i>P. Voss.</i>	<i>S. W. Hofgaard.</i>	<i>Th. Prebensen.</i>
Aars og Voss's skole.			Frogner skole.
<i>Otto Anderssen.</i>	<i>J. K. Berle.</i>	<i>Lie-Nielsen.</i>	
Otto Anderssens skole.	Berles skole.	Bestum skole.	
<i>C. Bonnevie.</i>	<i>H. Christie.</i>	<i>Thora Schjøth.</i>	
Frk. C. Bonneviens skole.	Christies skole.	Frøken Conradis skole.	
<i>E. Kopsland.</i>	<i>N. Guidotti.</i>	<i>Sig. Thor.</i>	<i>Ragna Nielsen.</i>
Den nye middelskole for piger.			Fru Nielsens skole.
<i>B. Pauss.</i>	<i>A. Breien.</i>	<i>Agnes Thorsen.</i>	<i>Olaf Berg.</i>
Nissens skole.	Nordstrands middelskole.		Olaf Bergs skole.
<i>Einar Schibbye.</i>	<i>Elisa Roll.</i>	<i>H. Gjønnæss.</i>	
Oslo middelskole.	Frøken Rolls skole.	St. Hanshaugens skole.	
<i>Fr. Fredriksen.</i>			
Vestheim skole.			

Som tillæg til denne redegjørelse meddeles her en specificeret tabel for fastsættelse af hovedkarakteren, med de antal fag som kan forekomme. Man har her i skolen bestemt sig til ved maanedsopgjør og ved aarsprøverne over hele skolen at følge den for *middelskole-eksamen* gjældende tarif (se s. 50, 2den spalte).

	5 fag.	6 fag.	7 fag.	8 fag.	9 fag.	10 fag.	11 fag.	12 fag.	13 fag.	14 fag.	15 fag.	16 fag.	17 fag.
Særdeles tilfredsstillende ¹⁾	15—19	18—22	21—25	24—28	27—31	30—34	33—37	36—40	39—43	42—46	45—49	48—52	51—55
Meget tilfredsstillende ²⁾	13—14	15—17	18—20	20—23	23—26	25—29	28—32	30—35	33—38	35—41	38—44	40—47	43—50
Tilfredsstillende	9—12	11—14	12—17	14—19	16—22	17—24	19—27	21—29	22—32	24—34	26—37	28—39	29—42
Nogenl. tilfredsstillende ³⁾	6—8	8—10	9—11	10—13	11—15	12—16	14—18	15—20	16—21	17—23	18—25	20—27	21—28

Et NB. (eller 3 X) for orden regnes = ÷ 1, for opførelse = ÷ 2.

Et »Slet« for orden regnes = ÷ 2, for opførelse = ÷ 3.

¹⁾ I afgangsklasserne (4 M. og 3 G.) kræves tillige at ingen enkelt karakter er under M. tf. for noget skriftligt fag, eller under Tf. for noget mundtligt fag eller færdighed.

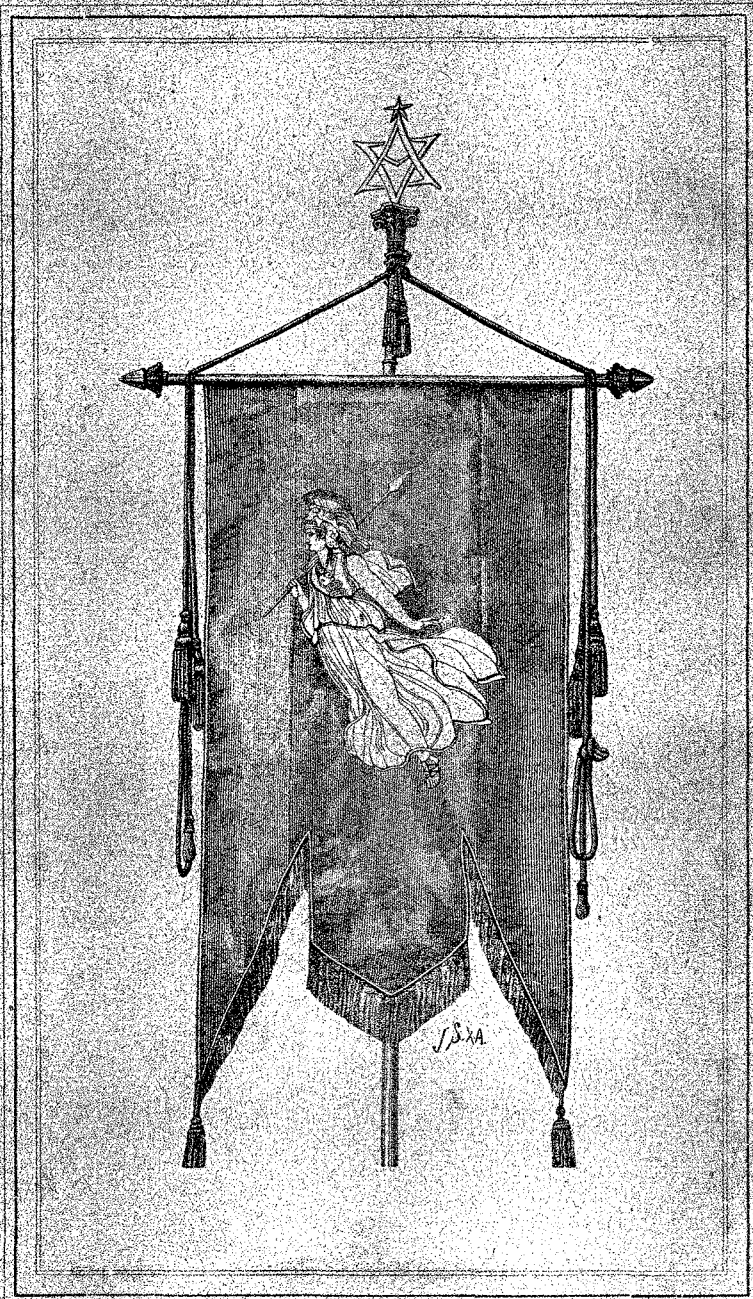
²⁾ Under forudsætning af at ingen enkelt karakter er under Ng. tf. for noget fag.

³⁾ I afgangsklasserne (4 M. og 3 G.) kræves at ingen af karaktererne for de skriftlige fag er ubetinget rejicerende er den det; blir hovedkarakteren »Ikke tilfredsstillende«.

4. Uddrag af skolereglerne.

De som indmelder sine børn i skolen, vedtager derved for sit vedkommende de i skolen gjældende regler. Blandt disse merkes særlig følgende:

1. Disciple hvis forældre ikke bor her i byen, maa anbringes hos nogen som kan skaffe dem et passende hjem og i forældrenes sted være deres *foresatte*.
  2. Naar en discipel ved sygdom er forhindret fra at møde paa skolen, maa snarest muligt sendes skriftlig anmeldelse derom fra hans *foresatte*. Udenfor sygdomstilfælde maa disciplene ikke udeblive nogen dag eller time fra skolen **uden forud indhentet tilladelse fra bestyrelsen**.
  3. Eleverne er skolen ansvarlige for sin færd ogsaa udenfor skolens omraade. De maa ikke røge tobak paa byens gader og pladse; heller ikke besøge kafeer eller restaurationer, uden i følge med sine forældre eller foresatte eller andre paa disses vegne. Dersom disciple af skolen ønsker at danne foreninger sig imellem, eller at være medlemmer af andre selskabelige foreninger, maa de dertil have bestyrelsens samtykke. De maa ikke uden bestyrelsens samtykke paa nogen maade optræde offentlig (f. eks. ved dramatiske forestillinger, koncerter, turnfester, m. m.).
-

GRONDAHL & SONS BOGTRYKKERI